ԻԲ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5777 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 19/1 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1905 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 26 ՁԻԼԻՔԱՏԷ 1322 ԻԲ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5777

درعلیه غلطه‌ده « آره‌ولك » غزته‌سی اداره خانه‌سی

Նամակ, կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Քամանճը փողոց թիւ 8

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK„
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Օսմ. Կայսրութեան համար	տարեկան	140 ղր.
» » » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 ֆր.
» » »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով:
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի

Տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատան:

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՋ ՈՒ ՁԱԽ

ՍԻՆՕԴԻՆ ՈՐՈՇՄԱՆ ՇՈՒՐՋԸ

Էջմիածնայ Սինօդին այն որոշումը՝ որով ծխատէր քահանաներուն կը հրամայէր չամուսնացնել բժշկական վկայագրով իրենց առողջութիւնն ու մաքրութիւնը չհաստատողները, նպաստաւոր ընդունելութիւն մը գտաւ ազգային մամլոյն մէջ, եւ շատեր զգացին նմանօրինակ որոշման պէտք մը նաեւ Թրքահայ համայնքին համար:

Մեր նախորդ «Աջ ու Ձախ»երէն մէկուն մէջ, մենք առաջինը եղանք այդ պէտքը զգացնող, տարակուելով թէ մեր մէջ ալ բազմաթիւ ընտանիքներ քայքայուած են ու կը քայքայուին կարգ մը անխուսափելի ախտերու պատճառաւ, որոնցմէ վարակուած երիտասարդներ անխղճութիւնը ունեցած էին ու կրնան ունենալ՝ առանց կատարելապէս բուժուելու՝ մաքուր եւ անարատ աղջիկներու միանալու:

Մենք մեր յօդուածին մէջ, դիւրըմբռնելի վերապահութեամբ մը, շատ զգուշաւոր կերպով միայն մատնանիշ ըրած էինք այդ կարգի քանի մը ընտանեկան քայքայումներ՝ որոնց առաջ բերած խեղճութիւնը, թշուառութիւնն ու ամօթը ինքնին կը բաւէին նոյնիմաստ որոշում մը թելադրելու: «Լոյս»՝ ընդունելով հանդերձ թէ՝ պէտք է ուշադրութիւն ընծայել այս կենսական խնդրին, կ'առարկէ թէ «Ազգ. Պատրիարքարանը այսպիսի որոշում մը պաշտօնապէս հրատարակելու հարկին առջեւ չէ՛ գտնուած մինչեւ հիմա»: Բայց վերոյիշեալ ընտանեկան քայքայումներէն մեծ մասը ծանօթ է Պատրիարքարանին: Եթէ կարելի ըլլար աչք մը նետել Դատաստանական Խորհրդոյ արձանագրութեանց վրայ, այն ատեն պիտի տեսնուէր թէ ամուսնական անհամաձայնութեանց գլխաւոր պատճառները այդ կարգի ախտեր են:

Ենթադրելով նոյն իսկ որ չեն պատահած այդ տեսակ դէպքեր, եւ կամ պատահածներուն արձագանգը չէ հասած մինչեւ Պատրիարքարան, պէ՞տք էր սպասել որ պատահին, պէ՞տք էր սպասել որ վարակիչ ու անասելի ախտեր ծաւալին ընտանիքներու մէջ, մաքուր եւ անմեղ արարածներ մշտնջենի տառապանքներու ենթարկուին, ընտանեկան անդորրութիւնը ընդմիշտ անհետանայ, տուն ու տեղ քայքայուին, սերունդներ թունաւորուին: Պէ՞տք էր այդ ամէն չարիքներուն յայտնութեան սպասել՝ նմանօրինակ որոշում մը տալու համար: Մի՛ միայն այս ընտանեկան քայքայումներուն եւ չարիքներուն հաւանականութիւնը չէ՞ր բաւեր այդ որոշման պէտքը զգալի դարձնելու համար:

Բարեբախտ՝ այն մարդը չէ որ հիւանդներ գտնուելուն կը սպասէ բժիշկ որոնելու համար: Բարեբախտ այն մարդն է որ իր բուժելը ծիլ առնելէն կ'ընէ՝ որպէս զի կարօտներ չգտնուին: Նոյնն է նաեւ ներկայ խնդրին մէջ: Սպասել՝ որ անպատճառ վարակիչ ախտեր իրենց ցաւագին աւերը բանին մէկ ընտանիքին մէջ, ըսել այնմ դարման մը խորհելու համար, կերպով մը այդ չարիքին մեղսակից ըլլալ կը նշանակէ: Քանի որ կայ հաւանականութիւն մը թէ կրնան պատահիլ այդ կարգի չարիքներ, պէտք է որ առաջ անոնց դէմ ամուր պատուար մը կանգնել, անոնց յառաջխաղացութիւնն ու ծաւալումը արգիլել: Հանրային հաստատութիւններէ, վարչային-եկեղեցական մարմիններէ սպասուածը այս է. եւ զարմանալի է որ Պատրիարքարանը նոյն իսկ Էջմիածնի Սինոդին տուած օրինակէն վերջ, նոյն իսկ Դատաստանական Խորհրդոյ արձանագրութիւնները խճողող ընտանեկան վշտալից պատմութիւններէն վերջ, տակաւին կը վարանի համանման որոշում մը ծխատէր քահանաներուն ալ նոյնը պատուիրելու:

Ռուսահայոց օրինակը աչքի առջեւ է արդէն: Չկարծուի թէ հոն ալ ժամանակ առաջ կարելի եղաւ նախատեսել վարակիչ հիւանդութեանց ծաւալման այդ գլխաւոր պատճառը: Չկարծուի թէ հոն ալ բժշկական վկայականով ամուսնացնելու հրամանը ճիշդ իր ատենին արուեցաւ: Մինչդեռ անտարբերութիւնը ցայդ տեւեց հոն ալ այդ հիւանդութեանց մասին, եւ արդիւնքը այս եղաւ որ ամէն տեսակ ապականիչ ու մահաբեր ախտեր՝ ռուսահայ համայնքին ու մանաւանդ գիւղացի ժողովրդեան մէջ սովորական դարձան ա՛յնպէս, ինչպէս օրինակ պարզ հարբուխը, պարզ գլխու ցաւը: Այս վերջերս մանաւանդ, այդ կարգի հիւանդութիւններ կատարեալ համաճարակի մը բնոյթը առած էին: Այդ հիման վրայ արդէն Կովկասի կառավարութիւնը հրահանգ տուաւ Էջմիածնայ Սինօդին՝ որպէս զի պաշտօնապէս պարտաւորիչ դարձնէ փոխադարձ բժշկական վկայականներով ամուսնացնելու դրութիւնը՝ որ արդէն գործադրութեան կը դրուի շատ քաղաքակիրթ երկիրներու մէջ:

Մեր բժիշկները այսօրեալ իրար կ'անցնին հիւանդութեանց անունները ճշդելու համար: «Սիֆիլի՛ս» ըսենք, «ֆրանկախտ» ըսե՞նք, «գօ՞ղ» ըսենք՝ թէ «գաղղիական ախտ»: Կը վիճին ու կը վիճին այս մասին, սիւնակ սիւնակ յօդուածներ կը գրեն, ու բնաւ չեն մտածեր քանի մը առող ալ ախտին ծաւալումը արգիլող միջոցներուն նուիրել, ժողովուրդը զգուշացնել վարակիչ ախտերէ, եւ վարակուածներն ալ յորդորել որ դարմանեն ինքզինքնին, ու առանց դարմանուելու ամուսնութիւն չընեն: զիրենք տանջող ախտին տառապանքը ուրիշներու, նոյն իսկ սերունդներու վրայ իբր լաւ չընեն:

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ՆԱՒԹԱՅԻՆ ԱՇԽԱՐՀԷՆ

ՊԱՔՈՒ

(Տես. երէկի թիւէն եւ վերջ)

Նաւթի ճարտարարուեստին համար գործունէութեան առջեւ շրջանը կը սկսի, նաւթը կը ստացուի առատ կերպով. շատեր լիառատ կը վայելեն անոր ընծայած անակնկալ հարստութիւնները: Այդպէսով կը մղուին շատեր այդ թանկագին հեղուկին շահագործումովը զբաղիլ: Բայց խնդիր է թէ յաջողութիւն կրնա՞ն ունենալ այդ ամէն ձեռնարկողները: Իրաւ է թէ ատոնցմէ շատեր այնքան փայլուն յաջողութիւն մը չեն ունենար դրամական անձկութեան պատճառաւ, սակայն, եղած են ոմանք ալ՝ որոնք պէտք եղածէն աւելի յաջողած են, բախտը ժպտած է եւ շինած են իրապէս փայլուն դիրքեր: Այդպիսիներ այսօր միլիոնատէրներ են: Այդ ժամանակներուն մէջ յաջողութեան համար դրամական մեծ զոհողութիւններ չէին պահանջուեր, այդ պատճառաւ միջակ դասակարգերէն իսկ շատեր կրցած են նաւթային գործով զբաղիլ, որոնցմէ ոմանք, ինչպէս ըսինք, խիստ փայլուն դիրքի տէր են այսօր, իսկ ոմանք ալ՝ համեստ: Այդ օրերուն անյաջողութիւնը խիստ հազուադէպ է եղած. ապագան միշտ փայլուն, գործը յաջող եղած է շատերուն, վասն զի դեռ հողը կոյս էր. նաւթը մեծածաւալ քանակութեամբ կը ծփար հողին տակ: Այն ատեն 1000 ռուբլիով գնուած նաւթահողը մինչեւ այսօր միլիոններ արտադրած է. այդպիսիներու սեփականատէրերը միլիոնատէրներ են այսօր:

Վերոյիշեալ թուականէն մինչեւ այսօր՝ նաւթային շահագործումը տարուէ տարի յառաջդիմութեան մեծ քայլեր ըրած է, եւ այժմ բաւական ճոխ արդիւնագործութիւն ու զարգացում ունի Պաքուի մէջ: Մասնաւորապէս նաւթարդիւնագործութեան զարգացման գլխաւոր վարկ առողները եղած են մեծ նաւթատէրեր, ի մէջ այլոց Եղբարք Նոպէլ: Ասոնք մեծամեծ օգուտներ մատուցած են նաւթի ճարտարարուեստի զարգացման, [illegible] նոր եւ դիւրամատչելի դրութիւններ ներմուծած են գործին մէջ. նաւթի փոխադրութեան համար խիստ նպաստաւոր միջոցներ հնարած են: Անոնց այս հնարումներուն շնորհիւ նաւթի շահագործումը բաւական մեծ դիւրութիւններ ընդունած է, որոնցմէ օգտուած են բոլոր նաւթատէրերը:

Հիմա այս ակնհեղուկին շահագործումը գլխաւորաբար մեծ նաւթատէրերու ձեռք կը գտնուի, որոնց մէջ հարստութեան դասակարգով առաջնակարգ տեղը կը գրաւեն Եղբարք Նոպէլ եւ Ընկ., Ռոչիլտ, Մանթաշօֆ եւ Ընկ., Փիթոյեվ եւ Ընկ., Կասպեան եւ Ընկ.: Իսկ միջակ տեղը կը գրաւեն Շիպայեվ, Միրզոյեվ, Թումայեվ, Մելիքով, Պեկենտորֆ, Կոլոնեկով. Նաեւ կան ասոնցմէ զատ կարգ մը նաւթատէրեր զորս թուել աւելորդ է: Գլխաւոր եւ աչքառու նաւթատէրերը վերոյիշեալներն են: Մանաւանդ մեր թուած երեք առաջնակարգ նաւթատէրերուն գործունէութեան շրջանակը շատ ընդարձակ է:

Նաւթ կոչուած այս թանկագին հեղուկին շահագործման այժմ մեծամեծ գործառնութիւններու տեղի տուած է: Պալախանի, Սապունճի, Բիպի-Էյպաթ, Ռոմանի կոչուած նաւթավայրերուն կան 10,000է շատ նաւթահորեր, որոնցմէ գիշեր թէ՝ ցերեկ, անընդհատ նաւթ կ'արտադրուի: Կան հազարաւոր գործարաններ, որոնք միշտ կ'արտադրեն մետաղեայ գործիքներ, մեքենաներ, այլազան գործիքներ եւ, ջրհորներու մասեր: Իսկ հորին մէջ զետեղելու համար կարեւոր եւ ճարտարարուեստական գործիքները կուգան Եւրոպայէն:

Նաւթի զտման համար կայ «Սեւ Քաղաք» կոչուած վայր մը, որ Պաքու քաղաքին շատ մօտ կը գտնուի, եւ նաւթավայրերէն կէս ժամ հեռաւորութիւն ունի երկաթուղիով: Անզտ նաւթը երկաթէ խողովակներու միջոցաւ կ'երթայ Սեւ Քաղաք եւ այնտեղ զտուելով կը դառնայ մեր տուներուն մէջ լամբարներու համար գործածուած սովորական քարիւղը (huile lampante): Ինչպէս ըսինք, նաւթը կը զտուի Սեւ Քաղաքին մէջ, ուր կան մեծ թուով զտիչ գործարաններ: Ընդարձակ տարածութեան մը վրայ կան զանազան նաւթատէրերու մասնաւոր գործարաններ. շատ հետաքրքրական է այցելել այդ տեղը եւ դիտել զանոնք: Յետոյ կայ նաեւ «Ճերմակ Քաղաք» կոչուած վայր մըն ալ, ուր կ'երթայ նաւթը վերջնականապէս մաքրուելու:

Նաւթի այս ընդարձակ գործառնութիւնը հսկայ եւ բազմաթիւ աշխատանքներու դուռ բացած է, եւ այդ աշխատութեանց համար յատկացուած են 40,000 բանուորներ. այս թիւին մէջ Հայերը մասնաւորաբար մեծամասնութիւն մը կը կազմեն: Ո.րեւէ կրնայ երեւակայել թէ նաւթը որքա՛ն հսկայ գործառնութիւններ ունի, զբաղման որքա՛ն ընդարձակ եւ շահաւոր գործեր կը հայթայթէ: Բիւրաւոր ընտանիքներ, բիւրաւոր անձեր այս ակնհեղուկին շնորհիւ կ'ապրին: Արդ, հասկնալի է թէ որքա՛ն մեծ հարստութիւններ կ'արտադրեն այս նաւթահորերը. իսկապէս ոսկի կը բղխի այդ հորերէն: Նաւթը՝ հակառակ իր սեւ, գարշելի տեսքին՝ իրաւամբ ոսկեհեղուկ մըն է, որուն պահուած անակնկալ շնորհները պարզ մարդը կը դարձնեն, վայրկենաբար, միլիոնատէր:

Այս տեղ, դրամատէրներուն մեծամասնութիւնը նաւթային գործով կը զբաղի: Բաւական դրամի տէր եղող մարդիկ երբ կարողանան քանի մը հորեր շահագործելու չափ դրամ ունենալ, անմիջապէս գործի կը սկսին, առաջին անգամ մէկ քանի հոր միայն կը շահագործեն, եւ ապա հետզհետէ կ'ընդարձակեն իրենց գործը: Գիտէք նաւթի գոյութիւնը անխուսափելի է ամէն տեղ. միայն երբեմն 500-600 մեթր խորութեամբ հոր փորել հարկ կ'ըլլայ. այն ատեն ծախքը կրկնապատիկ կ'ըլլայ, եթէ մարդ կարող ըլլայ տոկալ՝ յոյսը ի դերեւ չելլեր: Երբեմն ալ քանակութեան մէջ տարբերութիւն կ'ըլլայ, այնպէս որ պէտք եղած քանակութեամբ նաւթ չեն տաներ մէկ կամ երկու հորերէ: Բայց կան պարագաներ ալ, ուր պատահաբար խիստ մեծ քանակութեամբ նաւթ կը ստանան մէկ երկու հորէ. այդ հորը բաւական կ'ըլլայ միւս ալ այնքան շահերէ հորերուն պակասը գոցել: Առատ նաւթ պարունակող հորը երբեմն ալ կը ժայթքէ 300-400 մեթր խորութենէն, եւ այդ ժայթքումը կարող է շարունակուիլ օրերով, շաբաթներով. այն ատեն անտարակոյս տասնապատիկ, հարիւրապատիկ շահ ունին, եւ մարդ քիչ ժամանակէն յետոյ, բաւական փայլուն եւ համեստ դիրք մը կրնայ ունենալ: Այսպիսի անակնկալներ ամէն շաբթու կը պատահին, եւ փոխն ի փոխ զանազան նաւթատէրեր այդ պարգեւատու անակնկալները կը վայելեն: Վերջերս Եղբարք Նոպէլ եւ ընկերութեան հորերէն մէկը կրկին ժայթքեց. 20 օր շարունակուեցաւ, օրական պարգեւելով 5000 ռուբ. ոսկիի պատկառելի գումար մը. ոսկին է որ երկրէն առատ կը բղխէ:

Անհաւատալի խիստ շահեկան գործ մը, որմէ ոչ միայն դրամատէրները օգտուած են, այլ քիչ դրամի տէր եղողներն իսկ՝ որոնցմէ շատեր այսօր 1000աւոր ոսկիներու տէր են: Կան անձեր, մասնաւորաբար Պարսիկներ՝ որոնք 300-500 ռուբլիով գործի սկսած են, ժամանակէն օգտուած են. Նաւթահորեր առած են այնպիսի վայրերու մէջ՝ ուր տեղ հողին վերին խաւերուն մէջ առատ նաւթ կար. հողը դեռ կոյս էր: Որովհետեւ 300-500 մեթր խորութիւն ունեցող հորեր փորելու չափ դրամ չունէին, ասոր անոնք կը բաւականանան միայն աւազաններով, հողին մակերեւոյթին մէջ կերտուած, ուր կուգան կը հաւաքուին հողին վերին խաւերուն մէջ գտնուած նաւթերը. այսպէս կը ստանան բաւական առատ նաւթ, ու հետզհետէ դրամագլուխնին կը մեծցնեն, մինչեւ որ հոր փորել տալու չափ կարողութիւն ունենան: Եւ այսօր այդպիսիներ հորեր կը շահագործեն: Այսօր ալ մարդ երբ քիչ մը պատկառելի դրամագլխով գործի սկսի՝ կարող է յաջողութիւն ձեռք բերել:

Փ.

* * *

ԲԱՐՈՅԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆԸ ՆԱԽԱԿՐԹԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

(ԸՍՏ Հ. ՄԱՐԻՕՆԻ)

ՆՊԱՏԱԿ

Ինչ նպատակ կ'առաջադրեն մարդիկ բարոյագիտութիւնը աւանդելով նախակրթարաններու մէջ: Ամէն մարդ պիտի ընդունի թէ պէտք է ո՛չ այնչափ համբարել չոր ու ցամաք ծանօթութիւններ ծաւալելու, որչափ՝ գործնական սովորութիւններ, այսինքն՝ բարի գործելու եւ զգալու կերպեր գոյացնելու: Հարկ է բարոյագիտութիւնը տղուն սորվեցնել, ոչ թէ որպէս զի ծանօթանայ անոր, այլ որպէս զի գործադրէ զայն: Ուրեմն խնդիր չէ զայն սորվեցնել — այս բառին սովորական իմաստով, — այլ միտքն անով տոգորել, ինչ որ բոլորովին տարբեր բան է: Բարոյագիտութեան դասը նախակրթարաններու ծրագրին մէջ նշանակելը դիտում ունեցած չէ՝ անոր մէջ ներմուծելու միւս ուսուցումներուն համանման նոր ուսուցում մը, միւս դասերուն զուգահեռական նոր դաս մը, այլ անոր նպատակն եղած է սրտի ու նկարագրի դաստիարակութիւնն ապահովել եւ ուղղութիւն տալ՝ կարելի եղածին չափ լաւ:

Անհրաժեշտ է տղաքն ընել այնպիսի մարդեր, որոնք վարուին պարտականութեան կանոններուն համաձայն, այսինքն արժանաւոր ըլլան ամէն տեսակ պարագաներու մէջ ընել ինչ որ կը պարտին, ու գիտնան ընտրողաբար ընթանալ: Պէտք է գործօն առաքինութիւններ սերմանել անոնց մէջ, բանաւոր ու բարերար գործունէութեան ճաշակը ներշնչել անոնց, որպէս զի ամէն պարագայի մէջ ընեն ինչ որ կը պահանջէ բանաւորութիւնը, ու ընեն իրենց բոլոր սրտով, ինքնաբերաբար, զուարթամտօրէն, առանց որ եւ է դժկամակութեան, բայց գիտնան նաեւ ի հարկին ամէն [illegible] յանձն առնելով կատարել բարոյական այդ պարտականութիւնները: Բարոյագիտութեան դասին նպատակն իրօք աս ըլլալը կ'ապացուցուի անով որ ոչ ոք կրնայ համաձայնիլ ըսել թէ ուսուցիչն իր պարտքը կատարած կ'ըլլար. եթէ այսպիսի արդիւնքներ առնէ, ո՛վ կրնայ հաստատել, ընդհակառակը, թէ ան լաւ կատարած է իր պարտքը, — ենթադրելով հանդերձ թէ ամէնէն նպատակայարմար բարոյագիտական դասընթացքին հետեւած է — եթէ աշակերտներն աւելի լաւ, աւելի բարի չեն ելլեր իր ձեռքէն, ու շատ չեն խոստանար պարկեշտ քաղաքացիներ ըլլալ:

Ասով հանդերձ, պէտք է զանազանութիւն մը դնել արդի պայմաններով՝ դպրոցին մէջ տրուելիք բարոյական կրթութեան ու տան մէջ տրուած բարոյական կրթութեան միջեւ: Հանգիտութիւնները բազմաթիւ են, բայց տարբերութիւնները՝ մեծ: Քիչ մը ծանրանանք այս կէտերուն վրայ:

Դաստիարակ-ուսուցիչը կերպով մը կը շարունակէ տան մէջ սկսուած գործը, ու ամէն բանէ առաջ կրնայ ըսուիլ թէ կ'օժանդակէ ծնողքին. ամէն պարագայի մէջ, պարտի միշտ հաշուած ըլլալ որ իրեն օժանդակ ունենայ զանոնք: Բայց, ո՞վ գիտէ, քանի՛ անգամ կը հարկադրուի վերականգնել եւ ուղղել տան մէջ տրուած կրթութիւնը:

Շատ տուներու մէջ, իրօք, առաջին կրթութիւնը ոչինչ, այսինքն՝ յոռի է, որովհետեւ, երբոր տղան օրօրոցէն սկսեալ լաւ ուղղութիւն չստանար, բացարձակապէս նոր ու բարոյապէս անեղծ վիճակի մէջ չի թեւակոխեր իր եօթներորդ տարին: Տեսակ մը կամակորութիւն ծայր տուած է արդէն իրեն համար՝ ի չգոյէ խնամքի, եւ այդ տղան դպրոցին մէջ ընդունող վարժապետը պարտի ո՛չ միայն շինել ինչ որ չէ շինուած, այլ եւ յաճախ քակել ինչ որ ինքնովի շինուած է: Պարտաւոր է նախ արմատախիլ ընել ինչ ինչ յոռի սովորութիւններ, ուղղել ինչ ինչ աղարտելի բնազդներ՝ զորս տղան առած է օրօրոցէն ի վեր եւ որոնք այնչափ աւելի լաւ պահուած են՝ որչափ աւելի յոռի էին: Ու սովորաբար, վարժապետին ընտիր ուսուցումները նոյնպէս հետզհետէ կը ջնջուին տան մէջ, մինչդեռ ուսուցիչը կը ջանայ բարձրացնել տղուն սիրտը, ծնողքները կը շարունակեն զայն ապականել լիակատար անգիտակցութեամբ մը, իրենց յոռի օրինակներով, եւ ընտանեկան յարկին մէջ միայն յոռեգի եղող թոյլ ու մեղկ կրթութիւնով մը: Դպրոցին բարոյական ազդեցութիւնն անհրաժեշտօրէն շատ սահմանափակ կ'ըլլայ, երբ տունը դէմ նմանօրինակ պայքար մղուի միջավայրին ներհակ ազդեցութեան կողմէ:

Բայց պահ մը լաւատեսօրէն քննենք իրերը. երեւակայե՛նք թէ շատ պարկեշտ է միջավայրը, թէ ժողովրդային այդ ընտանիքը շատ պարզասէր, բայց շատ ալ աղքատ է: Այդ պարագային մէջ ընտանիքին կողմէ տրուած կրթութիւնը, ո՛րչափ ալ լաւ ըլլայ, պէտք չէ որ պարզապէս շարունակուի դաստիարակ-ուսուցչին կողմէ: Այս վերջինը պարտի աւելի բան ու աւելի լաւ ընել, պարտի ուրիշ բան ընել: Իրօք, ի՞նչ գիտէ մատիպար ունի ժողովուրդը, կրնայ ըսել ծնողքներուն անհուն մեծամասնութիւնը, նոյն իսկ ա՛յն բացառաբար լաւ պայմաններուն մէջ, զորս ենթադրեցինք: Ծնողքները կը ջանան լաւ սովորոյթներ փոխանցել իրենց մանչ ու աղջիկ զաւակներուն, գոհ ըլլալով՝ երբոր տղան ընէ ինչ որ իրենք կ'ըղձան ու չընէ ինչ որ իրենք կ'արգիլեն: Ահա կրթութիւն մը՝ որ էապէս սովորամոլ է, ու աւելի իսկ առօրեակարգ, մինչեւ անգամ երբ այդ սովորամոլութիւնը յարգելի տեսակէն ըլլայ ու պաշտական զգացումներով լեցուած:

Դաստիարակ-ուսուցիչը պարտի յաւելեալ գործ մը կատարել, զօրացնել բարի սովորութիւնները, եւ միանգամայն շարունակել յոռի սովորութիւններուն դէմ պայքարը, բայց արդէն պարտի աւելին ընել, այսինքն՝ նորանոր ու աւելի փափուկ սովորութիւններ, եւ ի հարկին՝ աւելի բարձր ճաշակներ հաղորդել տղուն: Առաջին տարիներուն, մանաւանդ առաջին ամիսներուն մէջ, անոր գործը այս բանին մէջ կը սահմանափակուի, ու նախանձագին պիտի խնդրենք իրմէ որ նախապէս խորշի վերացական բանաձեւերէ: Եօթը տարեկան տղան դեռ զուրկ է իր ունենալիք բոլոր բարի սովորութիւններէն, ու նոյն իսկ ունեցածները չեն այնչափ զօրաւոր՝ որչափ պարտին ըլլալ: Պէտք է շարունակել՝ կայուն դէպ ի բարին առաջնորդելու գործը, անոր մտքին մէջ պատուաստելով՝ գրեթէ առանց անոր գիտակցութեան՝ գործելու եւ զգալու ճշգրիտ կերպեր:

Ընդհանուր պատուէրներն ապարդիւն պիտի ըլլային այդ տարիքին մէջ, խորշելի ու ցամաք են, վասն զի վերացական են, ու կը մնան անազդեցիկ: Յիշե՛նք Հերպերթ Սփէնսըրի ա՛յն դիտողութիւնը, թէ օգտակար յորդորներն իրենց նպատակէն կը վրիպին ո՛չ միայն [illegible] այլ նաեւ ցրուած ու քիչ մշակուած մտքերու հանդէպ (Ներածութիւն Ընկերային Գիտու-

---

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (56)

ԲՕԼ ՊԷՐԹՆԷՅ

ՍԻՐՈՒԱԾ ԱՂՋԻԿԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՀՈՎԱՆԻԻՆ ՏԱԿ

ԺԴ.

ԲԱՐԻԶԻ ՄԱՑԹԵՐԸ

— Սուրբ կոյս... ո՞ւր գտար զանոնք:

— Փողոցին մէջ, ձեան տակ:

— Ձեան տակ... ա՜հ խեղճ, պզտիկներ:

Ու վեհանձնութեամբ կը վազէր հնոցին փայտերը խառնելու:

— Տղաքս, կրակ կայ բարեբախտաբար... շո՛ւտ Թոմասօ... ա՛ռ շիշը... քիչ մը գինի պիտի տաքցնեմ անոնց... Ձեան տակ... հանէ՛ պզտիկին թիկնոցը... կախուածը իրեն տուր... այս խաշոր վզնոցը պզտիկ աղջկան կուտամ... վառարանը շուտով պիտի կարմրի...

Ածուխ կը լեցնէր:

— Ձեան տակ... երբ կը խորհիմ թէ իմ Բէբինօս որ տունն է, եւ գրեթէ ասկէ մեծ ալ չէ, դժբաղդութիւն մըն ալ անոր կրնայ պատահիլ... Ահա՛ գինին կը սկսի գոլորշիանալ: Թոմասօ երկու պզտիկ գաւաթներ ա՛ռ դարակէն:

Թոմասօ նախ կ'աճապարէր, վասն զի իրեն ալ գութը շարժած էր այս տղոց նկատմամբ. ասկէ զատ՝ կը տեսնէր հեռանալը եւ ցրուիլը ամուսնական փոթորկին, որ իր վրայ պիտի պայթէր:

. . . .

Թոմասօ Արենա, յիսունեայ մարդ մըն էր. իտալացի որմնադիր նկարիչ մը, որ երկար ատենէ ի վեր գրեթէ կանոնաւոր գործ մը գտած էր — ռոճիկ եւ քիչ մը պատիւ — նկարչութեան ձեռնարկու մը՝ Բէլմոնդէյի մը գործատան մէջ:

Դուրսէն եկող շատ գործաւորներու նման, Թոմասօ Արենա նախ առանձին եկած էր Ֆրանսա, իր Ալբինեանօ գիւղը թողլով կինը՝ Ֆրանչէսքինա եւ իր պզտիկը՝ Բէբինօ:

Յետոյ երբ տեսած էր թէ Բարիզի մէջ կրնայ ապրուստ ճարել, երբ [illegible] գործատան մէջ քիչ մը յարգ գտած էր, ճամբորդութեան ծախքը ղրկած էր կնոջ:

Թոմասօյի նպատակը աս էր. ապրիլ իր տունը, ուտել իր տան մէջ եւ իր կինը զբաղեցնել արհեստով մը որ միշտ Բարիզի մէջ աւելի լաւ պիտի վճարուէր քան Ալբինեանոյի ու նոյն իսկ Թուրինոյի մէջ... եւ յետոյ մէկ քանի սու մէկ կողմ դնել՝ իրականացնելու համար այն համեստ երազը, կարենալ հանգչելու համար, իր վերջին օրերը, իր երկրին մէջ... Թոմասօ Արենա այս օդակառոյց դղեակները կը շինէր մտքին մէջ:

Եւ օր մը Ֆրանչէսքինա հասած էր իր պզտիկին հետ, որ երեք չորս տարեկան հազիւ կար:

Շառոն փողոցին այս խեղճ անկիւնին մէջ, — տուն մը գրեթէ ամբողջովին Բելմոնդէյի գործաւորներէ բնակուած, — վարձած էին ձեղնայարկին տակ սենեակ մը, ուր ի հարկին կրնային անկողին մը դնել:

Այն օրէն ի վեր հոն կ'ապրէին անշռայլ, ինչպէս իրենց երկրին մէջ ամէն ոք կ'ընէ. վերջապէս պարկեշտ եւ կարգին գործաւորներ էին:

Բոլոր օրը դուրսը կ'անցնէր, յաճախ կ'ուշանար՝ յաւելուածական ժամեր աշխատած ըլլալուն համար:

Կինը լաթ կը լուար դրացիին լուացարանին մէջ. տան գործերը աւարտելէ յետոյ:

Մեծ շահ մը չէր ձգեր այդ բանը, բայց միայն քանի մը սու, որ իրենց խնայածին վրայ կ'աւելնար:

Կը պաշտէր իր պզտիկ Բէբինօն, որ պզտիկ Թերեզ մըն էր, գանգուր մազերով: Ոսկեփայլ մորթը, որ Ալպեանց միւս կողմէն եկող այս պզտիկ տղոց յատուկ է, պզտիկ Սուրբ Յովհաննու Մկրտչի մը կերպարանքը կուտար անոր:

Բէբինօ մեծցած էր ու բնականաբար սորված հօրը արհեստը...

Բայց ծեր Թոմասօին նման, իրեն համար գործատան մէջ տեղ չկար... Այն ատեն, պզտիկ տղան — շատ մը հայրենակիցներ ունենալու համար — տղան ձգուած էր ուղղած կողմը երթալու:

Մայրը լացած էր... բայց հայրը, որ ան ալ արտասուելէ ուրիշ բան մը չէր ըրած, շատ բնական կը գտնէր որ իր որդին մեկնի բախտ որոնելու...

Չորս հինգ տարիէ ի վեր, Ֆրանսայի մէջ կը շրջէր Բէբինօ, ստանալով յաճախ [illegible]:

— Խե՛ղճ տղաս, կը հառաչէր մայրը, բազկաթոռին վրայ խորհելով:

— Միտքը կրթել կը սորվի, կը պատասխանէր հայրը:

Թոմասօ ու Ֆրանչէսքինա կը շարունակէին աւելի խնայել... Այսպէս, օրին մէկը, Ալբինեանօ քաշուելու, կինն ալ իրենցմէ ետքը քանի մը սու ձգելու համար Բէբինօյի:

. . . .

Հիմա վառարանը կը ճարճատէր սենեակին մէջ... Բօլօյի եւ Լօզի զգեստները կը չորնային՝ կարմրած երկաթին վրայ չորցած: Պզտիկ աղջկան վիճակը բարւոքած էր արդէն:

Բայց խե՛ղճ մանչուն համար հարուածը աւելի սոսկալի եղած էր: Հակառակ տաք գինիին, որ ծիրանագոյն ներկած էր դէմքը, հակառակ սենեակին գաղջ օդին, որ արտասուք կը պատճառէր եւ տենդանքի նման անդադար կը ցնցէր զինքը, Բօլօ ընկճուած կը մնար: Ընկճում մը որ քնաթափութեան, ընդարմացման, ցրտահար թմրութեան կը նմանէր...

Մնաց որ շնչառութիւնը երթալով աւելի կարճ, աղմկոտ, տաժանելի ու ճնշուած կը դառնար...

Յանկարծ ակար ձայն մը հանած էր, ձեռքը կողին տանելով, իբր թէ սաստիկ ցաւ մը զգար:

— Է՛հ, ուրեմն կը հարցնէր Ֆրանչէսքինա, ի՞նչ կայ խեղճ տղաս...

— Հոս ցաւ մը կը զգամ, երբ կը շնչեմ...

Պատասխանելու համար, աչքին ծայրով Թոմասօյի նայեցաւ:

(Շարունակելի)

թեան, Գլ. ԺԲ) Նմանապէս կը կարդանք Մոնթենի մէջ. «Մարդիկ, լաւ երգ մը բռնելէ անմիջապէս վերջը երաժիշտ չեն ըլլար... Ասոնք այնպիսի ունակութիւններ են, որոնք պարտին նմանապէս ի գործ դրուիլ երկարատեւ ու հաստատուն վարժութիւնով: Մերիններուն կը պարտին այս խնամքը, ինչպէս նաեւ այս յարատեւ ուղղումն ու հրահանգումը: (Նախափորձեր, Գիրք Գ. Գլ. Ը)»

Բայց այս յարատեւ ուղղումին մէջ միայն չի կայանար դաստիարակ-ուսուցչին պարտականութիւնը: Ո՛րչափ ալ պատուական ըլլայ որ եւ է առաքինութիւն, կը մնայ սակայն բան մը որ ա՛լ աւելի լաւ է ու բարոյապէս աւելի արժէք մը ունի. խորհրդածութի՛ւնն է ան, որով միայն կը կազմուի լուսամիտ ու անկաշկանդ գործունէութիւնը: Կամ եթէ նախընտրելի համարուի, պիտի ըսենք. կա՛յ առաքինութիւն մը՝ որ աւելի կ'արժէ քան միւս բոլոր առաքինութիւններն ու կը պարունակէ անոնց ամէնքը. առաքինութիւն՝ խորհելու այն բանին վրայ զոր կ'ընեն մարդիկ, ու այն բանին վրայ զոր պարտին ընել. առաքինութիւն՝ մտածելու, իր ճամբան լուսաւորելու, սկզբունքով վարուելու, գիտակցօրէն ու կամովի ընելու ինչ որ մարդիկ կը կարծեն թէ ամէնէն լաւն է: Ահա թէ ինչո՛ւ համար դաստիարակին գործը չի սահմանափակուիր ծնողքին գործը չվերսկսելուն ու չշարունակելուն մէջ:

Պարտի արթնցնել, դրդել անդադար ազատ խորհրդածութիւնն ու մշակել անոր բանականութիւնը, ինչ որ ընդհանրապէս այնչափ քիչ կը գործադրուի ընտանեկան յարկին տակ: Պարտի անոր տալ խորհելու ընդհանուր կերպեր, տարրօրէն դատելու ընդհանուր կանոններ, անոր պատասխանատուութեան մասին աւելի լայն զգացում մը, գաղափար մը: Եթէ կ'ուզենք որ տղան վարժուի ոչինչ ընելու՝ մինչեւ որ իւրովի չհարցնէ թէ որ եւ իցէ պարագայի մէջ ինչ բան լաւ է կամ յոռի, յայտնապէս հարկ է անոր ընծայել բարիին ու չարին նկատմամբ ընդհանուր պատասխաններ, ու անոր ստուգապէս աւանդել բարոյագիտական ուսուցում մը. Իրօք, որ եւ է չափով կրնանք բարոյագիտութիւն սորվեցնել, նոյն իսկ մանուկին. ու նախակրթարաններէն սկսելով, այս ուսուցումը պարտի ըլլալ տեսական, որպէս զի վեհ ըլլայ: Պէտք է որ տղան իր հետ առնէ տանի բարոյական ճշմարիտ, անխախտելի ծանօթութիւններ, այսինքն յստակ գաղափարներ ու հաստատուն սկզբունքներ, որոնցմով կարող ըլլայ ուղղութիւն առնելու գործնական կեանքի մէջ:

Դաստիարակութեան հայեցակէտով, մեծ սրախօսը, փիլիսոփայական [illegible], կը կայանայ չափազանց չդաստիարակելուն մէջ un des préceptes de l'éducation est de ne pas trop éduquer, կ'ըսէ Ալէքսանդր-Տիւմա Վինէ, հեղինակութեան մտաւորական գրագէտը. իբր [illegible] ու միանգամայն բարեկրթական դաստիարակ [illegible] բացատրութեան տեղին մէջ կ'արտայայտէր նորերին ան. կերպ արտայայտութեան մը, ու իր քննադատութիւններուն [illegible] կ'ընէր ի մտաւորական ու գրագիտական [illegible] գաղափարներ: «Չափազանց չդաստիարակել»ը կը նշանակէ տղան անդադար չնեղել աւանդական առաքինութիւններով — ո՛րչափ ալ լաւ ըլլան առաքինութիւն կոչուած այդ բաները —, կը նշանակէ չծանրանալ անոր կամքին վրայ երբ հարկ չկայ ու պատրաստ արտաքինութիւններ, կը նշանակէ չծանրանալ անոր գիտակցութեան վրայ երբ հարկ չկայ ու պարտաւոր դաւանանքներ: Հաւկ [illegible] կոչուած այդ վայրկեան մը (եւ կա՛մ ոչ), ուր հարկ է կոչուիլ ընել բանաւորութեամբ, անոր դատողութիւնը զօրացնել եւ գիտակցութիւնը արթնցնելու համար: Պէտք տակաւին զգացումը կարող է անոր մէջ մշակելու եւ լուսաւորելու, քանզի նախնական դաստիարակութիւնը, որ կրցած է երբեմն չափազանց [illegible] այդ զգայումը, գրեթէ միշտ տարտամ թողած է զայն, եթէ ոչ կամակորած: Մե՛ծ բան է պարտականութիւնը կատարելու տրամադիր ըլլալը, թո՛ղ գիտակից ըլլալը: Նախ թերահաւատ տղաքները, գրեթէ միշտ կը վերաբերին այնպիսի մրցման մը, կ'ապրին այնպիսի միջավայրի մը մէջ, ուր իմաստակութիւնները կը վխտան, ուր ընթերցողը բարոյականը չի-թէ ու կոյր է. անհրաժեշտ չէ՞ աւելի որ տղան զինուի ամուր ճշմարիտ ու բարձր սկզբունքներ, որոնց կարենայ դիմել երբ առիթը ներկայանայ: Զգիտէ՞ք ամէն օր որ տղան այս սկզբունքներուն պիտի ապաւինի այն պայքարին մէջ, զոր պիտի մղէ անոնց հետ: Կարող պիտի ըլլայ ինքզինքը պաշտպանել տարակուսութեան կամ կեղծ իմաստութեան դէմ. այդ սկզբունքները զօրեղ պիտի պաշտպանեն զայն առաքինութիւններուն յարձակողական ու վնասակար վարդապետներուն դէմ, «թող գոհ մարդիկ մէջ գտնուին, մեզ կ'ըսէ Մարկոս-Աւրելիոս, այս կար ճշմարիտ ու հիմնական բնաբաններէն մէկ քանին, որոնցմէ մտաբերելով մէջ քաշի պիտի վերադարձնէին քու հոգիիդ զուարթութիւնը: Այն ամենայնուն սկզբունք էր՝ որոնցմով միանգամ լաւ տրամադրուած ենք, ինքնին կը ներկայանայ մեր մտքին առջեւ, մերթ ծանրաթող տակ ձեւով. այսպէս կրնան մեզ խորհիլ՝ գրեթէ մեր կամքին հակառակ չատ մը չեղումներէ:

Թրգմ. Ա. Ն. Թ.

Արտաքին Լուրեր

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԵՒ ՃԱՊՈՆԻ ՄԻՋԵՒ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Մանչուրիոյ մէջ.— Նոր ճակատամարտեր.— Անհաւատալի լուր մը — Օդեւուն վիճակը:

Բարիզ, 28 յուն.— Յունուար 26 թուականով ճափոնական պաշտօնական այն հեռագիրը որ կը ծանուցանէ թշնամութեանց վերսկսումը՝ բանակներուն ձախ կողմը, եւ այն երեք հեռագիրները որոնցմով Քուրոբաթքին զօրավարը կը տեղեկագրէ յուն. 24էն, 25էն ու 26էն կատարուած գործողութիւնները, ճակատամարտի մը նախադուռը ըլլալու երեւոյթը չունին, այլ աւելի անջատ ու սահմանափակ ձեռնարկ մը կը պարզեն՝ միայն Սանտէբուն գրաւելու համար: Արդէն այդ չոհեկան կէտը մօտաւորապէս մը տարկոյ եղած էր նոյեմբերի սկիզբները: Այդ միջոցին Ռուսերը, իրենց կեդրոնին գիծը ուղղելու համար այն երկաթուղային գիծը որուն վրայ զիրենք կեցուց Շա-Հոյի ճակատամարտը, իրենց աջ կողմէն կը տարածուէին, Զան-Թան-Հօ-Նոյը կը գրաւէին եւ այդ կէտէն կը մեկնէին յաջորդական ձեռնարկներու համար դէպի Բէյեաութայ, Սանտէբու եւ նոյն իսկ Բոյլոթուգա: Այդ գրաւումները, որոնց վրայ պաշտօնական հեռագիրները այնքան մեծ լոյս մը չսփռեցին, յայտնի եղան թղթակիցներու վկայութեամբը: Մանաւանդ իմացուեցաւ որ Տոնի Խոզախներուն զօրաբաժինը, նոր ժամանած, Բէյեաութայ ներկայ եղած էր, թէ նոյեմ. 7ին Ճափոնները կրկին յարձակողական մը պատրաստեցին դէպի Սանտէբու (Սախարով զօրավարին հեռագիրը նոյեմ. 8 թուականով), եւ թէ հզօր կերպով ամրացան այդ տեղը նոյն ամսուն 8էն եւ 9էն: Յունուար 26ի գործողութիւնը ուրիշ բան չէ եթէ ոչ Ռուսերուն երկար ատեն յետաձգուած պատասխանը նոյն թուականին Ճափոններուն կողմէ կատարուած յառաջացումին: Հանդարտութիւն կը տիրէ գիծին միացած մասին վրայ, ուր դրուագական հանգամանք մը ունին գործունէութեան վերսկսումները գէթ Շա-Հօ-Բայի առջեւ, Զան-Հօ-Զէնկի մէջ, եւ լերան վրայ՝ Բոնո-Եէն-Սանի ու Եէ-Թան-Զէնկի միջեւը: Այն լուրը թէ պատերազմի դաշտին վրայ ջերմէն վար տասներկու աստիճան ցուրտ կ'ընէ, աւելի նշան մըն է որ կասկածի տակ կը թողու մեծ ճակատամարտի մը կարելիութիւնը: Տարօրինակ բան պիտի ըլլայ, երբ Քուրոբաթքին զօրավարը կարելիութիւն չտայ այդ մեծ դժուարութեան, որ անոնցմէ բոլոր զինքը ազատելու կուտար երեք ամիսէ ի վեր: Բորթ-Արթուրի անկումը գործելու ազատութիւն կուտայ Քուրոբաթքին զօրավարին. անոր նկարագիրն ալ մեզ կ'ապացուցանէ թէ այդ ազատութենէն պիտի օգտուի, իր միջոցները դիզելու եւ գործելէ առաջ ամէն յաջողութիւն ապահովելու համար: Վերջապէս թէ գործին բուն իսկ երեւոյթը եւ թէ ընդհանուր կացութիւնը յունուար 26ի գործողութեան մէջ ցոյց կուտան ռազմավարութեան չհասուն մը որ Բեդերպուրկի մէջ հիմա ալ հրամանը կը նկատուի: (Թան)

—Լոնտոնէն Իմաճիքեի ուղղուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ ճափոն դեսպանատունը հաստատ լուրերու նայելով, Քուրոբաթքին զօրավարը, Մուքտէնի բոլոր ռուս բանակին բարոյական վիճակին պատճառով, Օեամա մարէշալին հետ կը բանակցի եղեր եւ թէ Օեամա մարէշալը Թոքիոյէն հաղորդուած հրամաններուն վրայ, առաջին քայլը առեր է:

—Քուրոքի զօրավարին ընդհանուր բանակեղէն հեռաւեալը կը հեռագրէ յունուար 27 թուականով. — «Շա-Հօյի վրայ սկսած ճակատամարտը շատ դժբախտ պիտի ըլլայ: Սաստիկ ցուրտ մը յաջորդեց երկարատեւ մեղմ կլիմայի մը: Դաշտերը երեկուընէ ի վեր ծածկուած են ձիւնի թանձր խաւով մը: Հողը այնքան կարծր է որ կարելի չէ շուտով խրամատներ փորել»:

ԲՈՐԹ-ԱՐԹՈՒՐ

Զինուորական կցորդներուն այցելութիւնը.— Ռուս փախստականներ Չէ-Ֆուի կէջ.— Ընկղմած ռուսական մարտանաւերը:

Լոնտոն 28 յուն.— Քուրոքի զօրավարին ընդհանուր բանակեղէն հեռաւեալը կը հեռագրէ յունուար 27 թուականով. — Օտար զինուորական կցորդները վերադարձան Բորթ-Արթուրէն, ուր շաբաթ մը մնացած էին: Ամրոցները այցելեցին եւ լուսանկարներ առին: Գերման բժշկական կցորդը հոն մնաց ուսումնասիրելու լնդախտութիւնը (սքորպիւ) ուրկէ հազարաւոր անձեր կը տառապին հիւանդանոցներուն մէջ: Հոհենձոլլերնի Ա.Թուան-Բոլ իշխանը մէկ քանի օր մնաց Բորթ-Արթուրի եւ Տալնիի մէջ:

Չէ-Ֆու.— Չորս նաւակներ, որոնք երեք օր կռուած էին ալիքներուն եւ ձիւնախառն մրրիկի մը դէմ, երէկ Չէ-Ֆու ժամանեցին հարիւր [illegible] փախստականներով, որոնք մեծապէս նեղուած էին օդերուն վիճակէն: Երկու հազար փախստականներ նաւերուն մէջ կը սպասեն Ռուսիա վերադառնալու համար: Հինգ հարիւր փախստականներ ցամաքի վրայ կը բնակին Ռուսիոյ կոյսեր կողմէ նաւարձակ զաւարներով: Քանի մը նաւակներ որոնք անձնատուութենէն առաջ Բորթ-Արթուրէ վերադարձած էին ապահով վիճակի մէջ կը գտնուէին:

—Թոքիոյէն հեռաւեալը կը հեռագրէ Սթանտարտի.— Իրազեկ շրջանակներու մէջ կ'ըսուի թէ Բորթ-Արթուրի մէջ ընկղմած ռուս. բոլոր մարտանաւերը, Սեվաստոպոլէն ու Պալտէն զատ, պիտի կրնան ջուրէն հանուիլ: Իւրաքանչիւր նաւի նորոգութեան եւ սպառազինման համար տասն ամիսէն երկու տարի: Հազար ամիս պիտի ծախսուի:

ՇԹՈՍԷԼ ԶՕՐԱՎԱՐԸ

Տեսակցութիւն մը.— Սայկոնի մէջ.— Բորթ-Արթուրի պատերազմին մասին տեղեկութիւններ.— Ընդունելութիւններ:

Սայկոն, 28 յուն. — Լոնդրական Թղթակից մը Շթոսէլ զօրավարը դիմաւորելու գնաց Սէն-Ժագ հրուանդանը, ուր Օսթրալիեն շոգենաւը ժամանած էր կէսօրէն չորս ժամ առաջ: Թղթակիցը կոչուեցաւ տեսակցիլ զօրավարին, կնոջը, Ռայս զօրավարին, Լէյտնանթ ծովակալին եւ Թիկնապահ Նէվէլսքի տեղակալին հետ: Շթոսէլի ֆիզիքական երեւոյթը պատկառելի է ու թիկա, կինը շատ պարզ է: Այդ պաշտօնեաները որոնց տասկուն համան մէջ չեն Բեդերպուրկի հետ, տեղեկութեանց մասին շատ չափաւոր են: Սակայն անոնց հետ կատարուած խօսակցութենէն սա կը հետեւի թէ երկու ամիսէ ի վեր Բորթ-Արթուրի պաշարումը բացարձակ էր: Բորթ-Արթուր միայն ռազմամթերքի, դեղի եւ ուտելիքի չգոյութենէն անձնատուր եղաւ: Վիրաւորներուն վէրքերը կը կապուէին պատառտուն թելերով: Լնդախտութիւնը ահռելի կերպով տարածուած էր զինուորներուն մէջ. տասներեք հազար զինուորներ վիրաւորուած էին: Անձնատուութեան պահուն քաղաքը սարսափելի տեսարան մը ունէր: Սխալ է այն լուրը թէ պարէնաւորութիւններ կատարուած ըլլան: Զինուորական ծառայութեան կարողութիւն ունեցող զօրքերը սպառած էին, տեսնելով որ օգնութեան նաւատորմիղը չի ժամաներ: Ուտելիքներու գինը սարսափելի աստիճան եղած էր: Հաւ մը քսան րուպլի կը ծախուէր, սագ մը՝ վաթսուն, խոզ մը՝ երեք հարիւր. կաթ ու բանջարեղէն բնաւ չկար: Շթոսէլ զօրավարը միայն գլխէն վէրք մը ստացաւ գնդակէ մը: Տիկին Շթոսէլ բնաւ չվիրաւորուեցաւ: Տիկինը իր հետ Ռուսիա կը տանի պաշարման ատեն մեռած սպաներու եւ զինուորներու ութ որբ աղջիկներ: Շթոսէլ զօրավարը կատարելապէս վստահ է որ Ռուսերը վերջնական յաղթութիւնը պիտի տանին: Կը գովէ Ճափոններուն ուղղամտութիւնը՝ անձնատուութեան միջոցին, նաեւ թէ նկատառութեան առնելով Ռուսերուն եւ Ճափոններուն բարոյական վիճակը, Շթոսէլ զօրավարը հաւանական կը նկատէ որ պատերազմէն ետքը համաձայնութիւն մը գոյանայ հիմնական պատերազմիկներուն միջեւ: Զօրավարին յայտարարութիւններէն սա կը հետեւի թէ Բորթ-Արթուրի ծովային ու ցամաքային սպայակոյտները համերաշխ չէին, եւ թէ կարծիքի մեծ անհամաձայնութիւններ կային անոնց միջեւ: Դիւրթէ ամրոցը պաշարման միջոցին իրարմէ անջատ ապրեցան: Ցամաքային ռազմագիտութիւնը բնաւ չվայելեց նաւային աջակցութիւնը: Մարտանաւերուն ելքը Շթոսէլ զօրավարին հրամանովը չէր որ կատարուեցաւ: Բոլոր սպաները կը գովեն Քոնտրաթէնքօ զօրավարը որ սպաննուեցաւ, եւ որ, Շթոսէլ զօրավարին հետ ընդդիմադրութեան հոգին էր:

—Օսթրալիեն շոգենաւը ժամ 9ին Սայկոն հասաւ: Ստուար բազմութիւն մը դիմաւորելու գացած էր: Ռուսական Տիանա յածանաւին հրամանատարը՝ Լիեվէն իշխանը առաջին ողջունողը եղաւ Շթոսէլ զօրավարին Օսթրալիեն շոգենաւուն մէջ: Երկու սպաները սիրալիր կերպով զիրար ողջագուրեցին: Հնդկաչինու կուսակալ Պ. Պօ եւ տեղակալ Պ. Ռուսէ ներկայացուցիչներու միջոցաւ բարի գալուստ մաղթեցին Շթոսէլ զօրավարին, որ ընդունուեցաւ Պէլ ու տը Թոնքէր ծովակալներուն եւ Բէննըքէն զօրավարին կողմէ՝ քարափին վրայ. կատարեալ լռութիւն կը տիրէր: Դեռատի աղջիկներ ծաղկեփունջեր նուիրեցին Տիկին Շթոսէլի: Կուսակալը հրաւիրած էր զօրավարը իր ապարանքը այցելել, բայց Շթոսէլ զօրավարը միայն ճաշի հրաւէր մը եւ զինուորական ակումբին մէջ ընդունելութեան մը հաւանեցաւ: Շթոսէլ զօրավարը նաեւ ներկայ պիտի գտնուի Կարմիր Խաչին ի նպաստ կազմակերպուած բարեգործական հանդէսի մը կուսակալին պարտէզին մէջ:

ՆՈՃԻ ԶՕՐԱՎԱՐԸ

Մարդ մը որ կեանքին կարեւորութիւն չի տար. Ինքզինքին տէր.— Անսասան մնացած զինուորականը:

Բարիզ 28 յունուար. Ֆրանս Միլիբէր սա տողերը կը գրէ Բորթ-Արթուրը պաշարող ճափոնական բանակին հրամանատար Նոճի զօրավարին նկատմամբ.

«Նոճի զօրավարը ճակատամարտին ճակատը կ'երթար: Հալլբոյին հրամանները տրուած էին, ցուրտ եւ պաշտօնական, ինչպէս կը պահանջէր պաշտօնակատարութիւնը: Կինը, տանը արտաքսուելու, բայց սիրտը տրամադրութեամբ լեցուած, կը սպասէր իր ամուսնոյն մեկնելուն: Ծիրը այդ միջոցին լուր առնուեցաւ թէ իր զաւակներէն մէկը մահացու կերպով վիրաւորուեր է Նանշանի ճակատամարտին մէջ: Նոճի զօրավարը, առանց իր դէմքին վրայ վիշտի արտայայտութիւն մը ունենալու, կնոջը դարձաւ եւ ըսաւ. — «Տղուն մա՛հ ձեռնարկեր մեռելական արարողութեանց: Երկու զաւակներս եւ ես կեանքերնիս նուիրեցինք կայսեր, երբ պատերազմը սկսաւ: Բէ՛ չ տանէն երկուքին ալ համար մեռելական միակ արարողութիւն մը բաւական է»: Այդ եղաւ յանձնարարութիւնը Բորթ-Արթուրը պաշարող ճափոնական բանակին հրամանատար Նոճի զօրավարին: Պատմութիւնը պիտի արձանագրէ նկարագիրը ճափոնցի ծերունի եւ քաջարի պատերազմիկին: Նոճի հին դպրոցի պատկանող «Սամուրայ»ի մըն է, ճշմարիտ մը, իր վրայ բնաւ չմտածող եւ արտաքուստ բան մը չյայտնող: Քառասուն տարի շարունակ պատերազմիկ եղած է եւ հակառակ է Ճափոնի նախկին վիճակէն հիմակուան վիճակին փոխանցմանը: Սամուրայի ծնած էր բուն իսկ զինուորական, եւ դաստիարակուեցաւ իր ընկերական դասակարգին դրութեանց համաձայն: Տասներկու տարեկանէն պատերազմի արհեստը կ'ուսումնասիրէր: Առաջին բանը անոր որ սորվեցուցին՝ ինքզինքին տէրը ըլլալն էր: Գիտէր թէ իր պարտքն էր արհամարհել հիւանդութիւնը, իր անձնական հաճոյքովը շատ չզբաղիլ, ծածկել իր յուզումը, իր կնոջ ու զաւակներուն համար ունեցած սէրն իսկ զսպել, ամէն պարագաներու մէջ միշտ միտքի հանդարտութիւն ունենալ եւ մահուան հանդէպ անտարբեր ըլլալ: Երկարատեւ պաշտօններու մէջ անօթութենէ կը նեղուէր, իր տոկունութիւնը զարգացնելու համար: Առաւօտները, երբ առանձին ըլլար, բոկոտն դուրս կ'ելլէր՝ ցուրտին վարժուելու համար: Սամուրայ տղաքներու միջոցին երկար ատեն կը քալէր՝ դիմանալ սորվելու համար: Մահուան պատիժներու գործադրութեանց ներկայ գտնուեցաւ: Հիւանդներու անկողնին քով կեցաւ, մարդու արիւն տեսնել համակերպելու համար թէ զինուորականի մը համար կեանքն ու մահը ամէնէն աւելի զգալիքներն են: Իր կեանքը բան մը ըսել չէր, բայց պարտաւոր էր [illegible] պատերազմը տակաւին չսկսած ժամանուած փառքը: Յայտնի էր թէ Նոճի զօրավարը կարեւոր հրամանատարութեանց սահմանուած է: Ուստի բնաւ անակնկալ մը չեղաւ, երբ պատիւ ու վտանգի պաշտօն՝ Բորթ-Արթուրի վրայ յարձակելիք բանակին հրամանատարութիւնը յանձնուեցաւ Նոճի զօրավարին: Անոր պաշտօնը անկեղծ փոփոխելի բան մը չէր, ճափոնական ժողովուրդին անհամբեր յոյսերուն հետեւանքով: Ամէն կողմ կ'ըսուէր թէ տասը տարի առաջ Բորթ-Արթուրը մէկ օրուան մէջ գրաւուած էր, որով հիմակուան պաշարումը կարճ պիտի տեւէր: Բոլոր Ճափոնները՝ սա համոզումը ունէին թէ իրե՛նց զինուորները կրնան անկարելին ընել, ուստի, փորձութեանց այդ ամիսներուն մէջ Նոճի զօրավարին համար թանկագին բան մը եղաւ իր հայրենակիցներուն համբերութիւնը ու վստահութիւնը: Այդ ջանքերը որոնք եղան անօրինակ կար [illegible] բուն թիւը գաղտնի պահելու ճափոնական սովորոյթն, եկեղեցիները աւելի ստուարացուցին: Ճափոն տխուր էր, տխրութիւն մը զոր չէին կրնար փարատել Մանչուրիոյ հիւսիսային կողմը տարուած յաղթանակները: Հիւանդագին անձկութեան մը ամբողջ ամիսներուն Նոճի զօրավարին դէմ հրապարակաւ կամ առանձին մեղադրանքի բառ մը անգամ չլսուեցաւ: Ճափոնի ժողովուրդը գիտէր թէ հրամանատարը եւ զինուորները ինչ որ կարելի է կ'ընէին, եւ վիրաւորներ ու այն մեծ բազմութիւնները որոնք Ճափոն կը վերադառնային, ցոյց կուտային թէ պայքարը ո՛րքան դժուարին էր: Նոճի զօրավարն ալ թէեւ յաղթական, այդ օրը իրեն համար բարեբաստիկ չի կրնար նկատուիլ: Լորտ Ռոպէրթսի համար հարաւային Ափրիկէի յաղթանակը միշտ կը յիշեցնէ իր զաւակին զոհուած ըլլալը: Նոճի զօրավարին համար ո՛րքան ալ [illegible] Սամուրայի մը ըլլայ, Բորթ-Արթուր միշտ պիտի յիշեցնէ այն սուգը որ զինքը անժառանգ թողուց»

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՎԻԷՆՆԱ, 31 յունուար.—Ռուսերը Եւլ Հուն-Հօ գետին միւս կողմը անցան, Ճափոնները ամրացուցին ռազմական ամբողջ գիծը: Թնդանօթաձգութիւնը շատ բուռն էր: Ճափոնները մտադրած են անցնիլ Քուրոբաթքին զօրավարին բանակին ալ թիկունքէն, որով պատերազմին ամէնէն սաստիկ կռիւը ասկէ վերջը պիտի սկսի: Հետեւաբար այս քանի մը օրերուն մէջ կարեւոր ընդհարում մը կը սպասուի:

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Ռուսերը [illegible] մօտ ետ մղեցին Ճափոններուն յարձակումները: Ռուսերուն կորուստը թէեւ տասը հազար է, սակայն Ճափոններունը աւելի շատ է:

ԼՈՆՏՈՆ.— Մուքտէնէն հեռաւեալը կը հեռագրէ «Սէնթրըլ Նիւզ»ի.— Զօրավար Կրիբէնպէրկ, ռուսական երկրորդ զօրաբանակին հրամանատարը, որ վերջին օրերս կատարուած ճակատամարտները ուղղակի վարեց, նկատելով որ Ճափոնները, իրենց ձախ թեւին զօրանալուն հետեւանքով, Ռուսերուն աջ թեւին դէմ բազմաթիւ զինուոր համախմբած են, հրամայեց ռուսական զինուորներուն որ արեւելքի կողմը չերթան եւ յարձակողականը դադրեցնեն:

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Նովոյէ Վրէմիա հետեւեալ հեռագիրը ստացած է Մուքտէնի իր թղթակցէն.

«Սանտէբուի մէջ նման չտեսնուած անձնուիրութեամբ ճակատամարտ մը կատարուեցաւ: Ռուսերը [illegible] յարձակեցան Սանտէբուի վրայ, ուր Ճափոնները զօրաւոր կերպով ամրացած էին: Ռուսերը, Ճափոններուն բուռն ընդդիմութեանը հակառակ, գրաւեցին անոնց պաշտպանութեան առաջին գիծը: Ճափոնները քայլ առ քայլ կը պաշտպանէին այդ գիծը: Ճափոնները հարկադրուեցան նահանջել իրենց պաշտպանութեան երկրորդ գիծին վրայ: Ռուսերը յարձակեցան այդ երկրորդ գիծին վրայ, սակայն շատ քիչ կրցան նոյն գիծէն ներս մտնել եւ չկրցան Ճափոնները նահանջելու հարկադրել: Ուստի Ռուսերը գիւղին հիւսիսակողմը բռնկեցուցին եւ ռմբակոծեցին Ճափոններուն բանակատեղը: Ամբողջ գիւղը բռնկելով, ճակատամարտին տեղը ահռելի խառնաշփոթ մը տեղի ունեցաւ: Ճափոնները, հրդեհին հետեւանքով, ստիպուեցան նահանջել եւ Սանտէբուն թողուլ»:

ԼՈՆՏՈՆ.— Մուքտէնէն կը հեռագրեն «Սէնթրըլ Նիւզ»ին թէ Սանտէբուի մէջ վերջերս կատարուած սոսկալի ճակատամարտէն եւ տեղի ունեցած հրդեհէն առաջ, տեղւոյն ճափոնական զինուորներուն վրայ տասնըհինգ վաշտեր աւելցած էին՝ Բորթ-Արթուրը պաշարող Նոճի զօրավարին բանակէն առնուած: Գիւղը այրելէն ետքը Ռուսերը նահանջեր են:

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Քուրոբաթքին զօրավարը կը հեռագրէ Նիքոլա կայսեր թէ Սանտէբուի վերջին ճակատամարտին մէջ Ռուսերը քաջաբար կռուեցան եւ հազար վիրաւոր զինուոր կորսնցուցած են:

ԼՈՆՏՈՆ.— Թոքիոյէն կը հեռագրեն «Սէնթրըլ Նիւզ»ի թէ Սանտէբուի ճակատամարտէն ետքը Օեամա մարէշալը սա հեռագիրը ուղղած է.— «Պատերազմի դաշտին վրայ ռուսական բանակին վերաբերող հազար երկու հարիւր մեռելներ գտանք»:

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Քուրոբաթքին զօրավարը հետեւեալը հեռագրած է Ռուսիոյ ընդհանուր սպայակոյտին.— «Ճափոններուն կողմէ յունուար 28ին երկաթուղիին դէմ կատարուած յարձակումը ետ մղուեցաւ: Ռուսական զինուորները նոյն օրը իրենց յարձակողական շարժումը ամբողջացնելով Սի-Եա-Մա-Թայ-Զու գիւղը գրաւեցին: Մինչ զօրավարին հրամանատարութեանը տակ գտնուող հեծելազօրքերը Սանտէբուի հարաւային կողմը՝ Լանտէնի մօտ փախուստի հարկադրեցին ճափոնական հետեւակները: Ճափոնները թէեւ յարձակեցան ռուսական հրետանիներուն վրայ, սակայն [illegible] հեծելազօրքերուն կողմէ ետ մղուեցան: Միշչենքօ եւ [illegible] զօրավարները [illegible] վիրաւորուեցան: Ռուսերը յունուար 25էն 28 [illegible] տասը հազար մեռեալ. իսկ վիրաւորեալներու թիւը հոն նմանապէս քիչ չէ: [illegible] աւելի Ճափոններ գերի ինկած են: Ճափոններուն կորուստը խիստ շատ է»:

ԼՈՆՏՈՆ — Սանտէբուի ճակատամարտին մէջ Ճափոնները իրենց վերջին դիրքը կորսնցնելու վրայ էին, երբ Բորթ-Արթուրը պաշարող բանակէն դրկուած կիսաբաժիններէն մէկը անմիջապէս օգնութեան հասաւ, որով Ռուսերուն յարձակումը ետ մղուեցաւ: Ռուսերը մինչեւ տասներեք քիլոմեթր տեղ բուռն հալածանքի մը ենթարկուեցան: Ռուսերուն շատերը, բոլորովին ուժասպառ էին եւ քալելու անկարող, որով Ճափոններուն ձեռքը գերի ինկան:

—Թոքիոյէն կը հեռագրեն.— Վերջերս Սանտէբուի շուրջը կատարուած ճակատամարտներուն մասնակցեցան չորս զօրաբաժիններ: Զանկ-Թանի հարաւային կողմէն Ճափոններուն վրայ քալող ռուսական զօրաբանակը երբ Զին-Շի-Բաօ ժամանեց, իր դէմը գտաւ ճափոնական բազմաթիւ զօրախումբեր: Կատարուած բուռն ճակատամարտին մէջ ռուսական բանակը ստիպուեցաւ նահանջել եւ մինչեւ Լիաօ-Թիա-Օքօ հալածուեցաւ Ճափոններուն կողմէ: Ռուսական ուրիշ զօրաբանակ մը Հայ-Բաւ-Թայի շրջակայքը ճակատամարտի մը բռնուած է:

—Թոքիոյէն ուղղուած հեռագիր մը կ'ըսէ.— «Օեամա մարէշալը իր ղրկած տեղեկագրին մէջ կը ծանուցանէ թէ ռուսական յարձակողականը բոլորովին ետ մղուած է, թէ Օքու զօրավարին բանակին գրաւած տեղւոյն դէմ քիչ մը յառաջացող ռուսական հինգ զօրաբաժինները չեն կրցած յաղթել Ճափոններուն եւ թէ հինգ հազարի հասնող ռուսական կորուստներէն երկու հազարը պատերազմի դաշտին վրայ գտնուած մեռելներէն կը բաղկանան»:

—Ֆինկ-Հուանկ-Զէնկէն առնուած հեռագիր մը նայելով՝ Կրիբէնպէրկ զօրավարը դադրեցուցեր է իր յառաջխաղացութիւնները, սակայն Սանտէբուի շուրջը ճակատամարտները կը շարունակուին: Ռուսերը նորէն զինուորներ առած ըլլալով, նոյն տեղը շատ բուռն ընդհարում մը կը կատարուի: Կ'ըսուի թէ վերջին ճակատամարտներուն մէջ հարիւրի չափ ռուս սպաներ մեռած են:

—Թոքիոյէն կը հեռագրեն Ռոյթըրի թէ Օեամա մարէշալին հրաման տրուեր է յարձակողականի սկսիլ եւ Մուքտէնի վրայ քալել:

ԿԻՒՍԻՕ.— Ռոյթըր կը ծանուցանէ թէ Սաքոլինի շրջականներուն մէջ [illegible] նայելով, ռուս կառավարութիւնը երկու խոշոր մարտանաւեր յանձնարարած է Անգլիոյ՝ երկու տարիէն շինուելու պայմանով:

ԲԱՐԻԶ.— Շանկայէն կը հեռագրեն.— Ճափոնի կառավարութիւնը իմանալով որ ռուս կառավարութիւնը Ամերիկայէն ահագին քանակ վարսակ գնած է եւ թէ անոնք Սան-Ֆրանչիսքոյի մէջ շոգենաւերու բեռնուած են, երկու յածանաւեր ղրկեց որոնք Ճափոնի հիւսիսային կողմերը հսկողութիւն պիտի կատարեն եւ վարսակ բեռցած շոգենաւերը պիտի խուզարկեն:

ԼՈՆՏՈՆ.— Մարէշալ Օեամա կը հեռագրէ Թոքիօ թէ ռուսական յարձակողականը կատարելապէս ձախողած մը եղած է Քուրոբաթքին զօրավարին համար:

—Օքու զօրավարը ետ մղեց ռուսական չորս զօրաբաժիններ, որոնք ինքնին մէջ չորս հազար հոգի կորսնցուցին:

ԲԱՐԻԶ.— Կը հաստատուի թէ Քուրոբաթքին զօրավարը կ'ուզէր իր զօրաւոր դիրքերուն մէջ ամրացած սպասել Ճափոններուն յարձակողականին, եւ թէ իր կամքին հակառակ, Բեդերպուրկէն եկած հրահանգներու վրայ էր որ զօրավարը հարկադրուած եղաւ ընել իր յարձակողական շարժումը:

—Ռուսական բանակին մէջ [illegible] առաջ բերած [illegible] վրայ, ռուս կառավարութիւնը [illegible] Մանչուրիա ղրկել [illegible]: Ռուս սպարապետը [illegible] թեան տակ պիտի ունենայ [illegible] 96 հրամաններ:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ԵՒ ՍԷՆ-ՏՈՄԻՆԻԿ

Մ. Նահանգները յածանաւ կը ղրկեն Սէն-Տոմինիկ.—Բրոթոքոլին շուրջը.—Խնդիրը կը կնճռոտի:

Ուաշինկթըն 28 յունուար.— Հերալտի ղրկուած հեռագիր մը նայելով, ամերիկեան Տիքսի յածանաւը, երէկ Քալաօէն մեկներ է, իր մէջ ունենալով զինուորներ: Այդ յածանաւը Կուանթանամօ կ'երթայ, որ Մ. Նահանգաց նաւային կայանն է Քուպայի հարաւային ծովեզերքին վրայ, մօտէն հսկելու համար Սէն-Տոմինիկի դէպքերուն վրայ, եւ ի հարկին միջամտելու, եթէ երբեք դժուարութեանց հանդիպի ամերիկեան քոնթրոլը Սէն-Տոմինիկի մաքսատանց վրայ: Մ. Նահանգաց ծովային պաշտօնատունը գաղտնի կը պահէ նաւերուն շարժումը Սէն-Տոմինիկի ջուրերուն մէջ, իբր թէ պատերազմական վիճակ մը տիրէր: Սէն-Տոմինիկի գործերուն վրայ քոնթրոլ հաստատելու խնդիրը, որուն անմիջական լուծում մը տալ կարծեց Պ. Ռուզվելթ՝ կնքուած բրոթօքոլով, հետզհետէ կը կնճռոտի: Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը ըմբռնեց թէ չէր կրնար պարզ բրոթօքոլով մը լուծել խնդիրը: Ուստի Պ. Հէյ որոշած է բոլորովին դաշնագիր մը վերածել այդ համաձայնութիւնը, եւ Ծերակոյտին վաւերացման ենթարկել: Բայց մինչեւ որ Ծերակոյտը վաւերացնէ զայն, Մ. Նահանգաց նախագահը պիտի կրնայ Սէն-Տոմինիկի մաքսատան գործերուն յանձնառումը ստանձնել իսկոյն, այսպէս եղած լրացած իրողութեան մը առջեւ դնելով Ծերակոյտը: Մ. Նահանգաց մէջ երբեմն դիւանագիտական գործակալի պաշտօն վարող անձ մը, Պ. Կոլվան, վերջերս կը յայտարարէր թէ Ամերիկացիները հրացանի հարուածներով պիտի ընդունուէին Սէն-Տոմինիկի մէջ: Բերքա կղզիին ամէնէն լրագիրները որոշեր են բողոքագիր մը ղրկել կնքուած բրոթօքոլին դէմ:

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Սըր Թոմաս Պարքլէյի ջանքերը.— Երկու երկիրներուն յարաբերութիւնները.— Մերձեցման մը պէտքը:

Լոնտոն, 28 յուն.—Անգլիոյ նշանաւոր իրաւագէտ Սըր Թոմաս Պարքլէյ, որ ամէն ջանք կ'ընէ բարւոքելու Անգլիոյ եւ Գերմանիոյ յարաբերութիւնները, յառաջիկայ ամսու, Պէրլին պիտի երթայ, ճառ խօսելու համար Գերմանիոյ մայրաքաղաքը գումարուելիք առեւտրական Համաժողովին մէջ: Այս առթիւ Սըր Թոմաս Պարքլէյ հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրեր է Բոլիթիքէ Քորէսփոնտէնց լրագրին Լոնտոնի թղթակցին.— «Ես ալ այն կարծիքն եմ թէ Անգլիացիներու եւ Գերմանացիներու միջեւ բարւոք յարաբերութիւններ հաստատելու համար, գլխաւորապէս երկու երկիրներու առեւտրական ու ճարտարարուեստական ներկայացուցիչներու օժանդակութեան պէտք կայ: Ատ է միակ ապահով միջոցը յաջողութեան: Գերմանիոյ եւ Անգլիոյ միջեւ պատերազմ մը՝ աւելի դժբախտութիւններ առաջ պիտի բերէ տնտեսական կալուածին վրայ քան որ եւ է պատերազմական կնճռոտութիւն: Ֆրանսայի հետ վերահաստատուած բարեկամական յարաբերութեանց համար հրճուանք կը զգանք: Մեզի համար ալ նպաստաւոր կրնայ ըլլալ որ բարեկամական համաձայնութեան մը յանգինք Գերմանիոյ եւ Մ. Նահանգաց հետ: Ինչ պիտի ըլլար մեր վաճառականութիւնը եթէ երբեք թշնամիներ ունենայինք ամէն կողմ: Չենք կրնար բառ բուականին բարեկամ ունենալ, զայն նպաստաւորելու համար: Մեզի պէտք եղածը սա է որ մերձեցում մը գոյանայ, բան մը որուն վրայ կը հանգչի ազգերու բարօրութիւնը. եւ սա որիկ՝ շնորհիւ առեւտրական ու ճարտարարուեստական ներկայացուցիչներուն: Հետեւաբար, լաւ կ'ըլլայ որ, մայիս ամսուն, անգլիական ընկերութիւն մը երթայ Գերմանիա: Կը յուսացուի որ այս այցելութիւնը ունենայ իր օգուտը»:

ԱՆԳԼԻԱ

Գ. Պալֆուրի ճառը.— Պատասխան՝ ընդդիմադիր կուսակցութեան.— Գ. Քէմբէլ Պէնըրմէնի բանախօսութիւնը։

Լոնտոն, 28 յուն.— Գ. Պալֆուր, երէկ, Մանչեսթըրի իր ընտրողներուն առջեւ խօսելով, դահլիճին քաղաքականութիւնը պաշտպանեց։ Ընդդիմադիր կուսակցութեան ըրած ամբաստանութիւններուն պատասխանելով՝ յայտարարեց թէ այնպիսի օրէնք մը դնել կ՚ուզէ, որով կարելի ըլլայ փոխադարձ միջոցներ գործածել մաքսային բարձր սակագին հաստատող երկիրներու դէմ։ Նախարարապետը յարեց թէ ինք կուսակից էր աւելի սերտ միութեան մը գաղթավայրերու հետ, եւ թէ այդ խնդիրը պէտք է ենթարկուէր գաղթային համաժողովի մը։ Գալով չինական գործաւորներու խնդրին, Գ. Պալֆուր ըսաւ թէ օրինագծին հակառակորդները հիմա կը խոստովանին իր ձեռք բերած յաջողութիւնը։ Իր եզրակացութիւնը սա է թէ ընդդիմադիրներու քաղաքականութիւնը ժխտական քաղաքականութիւն մըն է։

—Ընդդիմադիր կուսակցութեան պետ Սըր Հանրի Քէմբէլ Պէնըրմէն ալ, երէկ իրիկուն ճառ մը խօսեցաւ Սկովտիոյ մէջ, որով բուռն յարձակում մը գործեց մաքսային քաղաքականութեան եւ դահլիճին ընդհանուր քաղաքականութեան դէմ։

ՍԻԱՄ

Փոխառութիւն մը.— Սիամի ելմտական վիճակը։

Լոնտոն, 28 յուն.—Սթանտարտ կը ծանուցանէ թէ Սիամ 50 միլիոնի փոխառութիւն մը պիտի ընէ Լոնտոնի հրապարակին վրայ։ Սիամի կառավարութիւնը, վերջին տարիները, ոսկեդրամի դրութիւնը ընդունեց, եւ իր ելմտական վիճակը ողջ է։ Հասոյթները զգալապէս կ՚աւելնան, թէեւ կառավարութիւնը յօժարակամ զոհած ըլլայ իր հասոյթներէն մէկը, բախտախաղի առանձնաշնորհեալ տուները փակելով։ Բայց հասոյթի միւս ճիւղերը լայն փոխարինութիւն մը եւ կատարեալ երաշխաւորութիւն մը կ՚ընծայեն՝ չափաւոր փոխառութեան մը տոկոսները վճարելու համար։ Սիամ մինչեւ հիմա հանրային պարտք չունէր։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.— Ուլայի աստիճան տրուեցաւ Սէլանիկի, Գոսովայի, եւ Մանասդըրի նահանգաց կայս. զինուորներուն պէտքը հայթայթող Հասան էֆ.ի։

—Սալիսէի աստիճան՝ կեդրոնական բանտին առաջին դեղագործ Խաչիկ էֆ.ի։

—Ամասիոյ գաւառին կառավարիչի օգնական անուանուեցաւ Շապին Գարահիսարի գաւառին կառավարիչի օգնական Նիքոլաքի էֆ. որուն յաջորդեց Կէմլիքի գաւառակին գայմագամի օգնական Եորգաքի էֆ.։

—Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Պետական Խորհուրդին ելմտական ճիւղին անդամ Ֆէհիմ պէյի։

ԵԷՄԷՆԻ ՆԱՀԱՆԳԸ.— Թուրք լրագիրներու այսօրուան թիւին մէջ հետեւեալը կը կարդանք.

«Ժամանակէ մը ի վեր Սանայի եւ Հոտէյտայի մէջտեղը երեւան ելած կարգ մը աւազակներ նահանգին հաղորդակցութեանց ճամբաներուն վրայ դժուարութիւններ կը պատճառէին։ Վերջերս միրլիվա Արիֆ փաշայի հրամանատարութեամբ ղրկուած կայս. զինուորներ վանեցին այդ աւազակները եւ կիրակի օրը ողջամբ Սանա մտնելով, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, ձեռնարկեցին նահանգին անդորրութեան կատարելագործմանը։»

ՀԱՄԻՏԻԷ ՀԵԾԵԼԱԳՈՒՆԴ.— Կայս. Իրատէ մը հրամայեց Բըլանի աշիրէթէն ալ Համիտիէ հեծելագունդ կազմել։

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.— Սապահ հետեւեալը կ՚արտատպէ Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէէն.— «Ռումէլիի նահանգները բնակող Ուլահները վերջին ծայր հաւատարիմ են կայս. կառավարութեան եւ թէ երախտապարտ են կայս. կառավարութեան արդարասէր Տնօրինութեանց համար»։

ԷՏԻՐՆԷԻ նահանգին մէջ ոստիկաններու վերակազմութեան գործը աւարտեցաւ։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.—Ռուսիոյ եւ Յունաստանի դեսպանները, երէկ, Բ. Դուռը երթալով, տեսակցեցան Մեծ-Եպարքոսին եւ արտաքին գործոց նախարարին հետ։

— Հելլենական դեսպանը նաեւ տեսակցեցաւ արտաքին գործոց խորհրդականին հետ։

ԳԱՀԻՐԷԷՆ կը գրեն թէ Եգիպտոսի արտասովոր պատուիրակ Ղազի Ահմէտ Մուխթար փաշա երկու շաբաթէ ի վեր հիւանդ է։

ՊԱՐՍԻՑ Շահը Թիմսալը Շահի պատուանշանը տուաւ Եգիպտոսի Խտիվ Աբպաս Հիլմի փաշայի։ Այդ պատուանշանը պարսկական ամէնէն բարձր պատուանշանն է՝ Շահին կենդանագիրովը, թանկագին քարերով շրջապատուած։

ՎԻԷՆՆԱՅԻ օսմ. դեսպան Մահմուտ Նէտիմ փաշա յուն. 15ին ներկայ գտնուեր է Հոֆպուրկի պալատին մէջ տրուած պարահանդէսին։

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ.— Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ յիսուն ոսկի շնորհել՝ գերման-հրէական Օր-Ահայիմ հիւանդանոցին ի նպաստ տրուած պարահանդէսին առթիւ։

ՎԱՆԷՆ առնուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ յունուար 17,ն քոլէրայէ դէպք չէ պատահած։

ՈՍԿԵՂՋԻՒՐ ՍԱՌԱԾ.— Առջի գիշերուան սաստիկ ցուրտին հետեւանքով Ոսկեղջիւրի ներքին մասը քիչ մը սառած էր։ Երէկ առտու մինչեւ ժամ 3 ու 4, նաւակները եւ մակոյկները կը զարնուէին ջուրին երեսը գտնուած սառոյցի կտորներուն։

ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—Ձեռնհաս պաշտօնարանը որոշեց որ գաւառներու մէջ վիճակագրութեանց պատրաստութեան գործը յանձնուի հանրօգուտ շինութեանց ճարտարագէտներուն, որոնք ամէն ամիս կանոնաւորապէս ղրկեն վիճակագրութիւնները։ Հոս այդ կերպով պատրաստուած վիճակագրութիւններն ալ նախապէս մատուցուին Բ. Դրան։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ թիւնէլին մենաշնորհի պայմանաժամը, ինչպէս ծանուցուած էր, եօթանասունըհինգ տարի երկարեցաւ։ Պայմանագրութեան տրամադրութեանց համաձայն, Ընկերութիւնը յանձն կ՚առնէ, մենաշնորհի հիմակուան պայմանաժամը աւարտելէն՝ այսինքն 75 տարուան նոր պայմանաժամը սկսելէն իր զուտ հասոյթներէն հարիւրին չորս վճարել կայս. կառավարութեան, փոխանակ հարիւրին մէկ ու կէսի։ Ընկերութիւնը թէ՛ Ղալաթիոյ եւ թէ Բերայի կայարաններուն տեղ, որոնք առժամեայ են, քարուկիր նոր շէնքեր պիտի կառուցանէ, անոնց յատակագիծերը հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան կողմէ վաւերացուելէ ետքը։ Ընկերութիւնը պիտի կրնայ, այդ կայարաններուն շինութեան հետեւանքով, երեք ամիս դադրեցնել շահագործումը։ Ընկերութիւնը նաեւ յանձն կ՚առնէ մենաշնորհի նոր պայմանաժամին մէջ իր զուտ հասոյթէն տարեկան հարիւրին երեք վճարել զինուորական հաստատութեանց համար։

ԴՐՈՇՄԱԹՈՒՂԹԵՐԸ.— Ձեռնհաս պաշտօնարանէն հրահանգ խնդրուեցաւ թէ ի՛նչ գործողութիւն կատարելու է օտար երկիր գտնուող օսմ. հպատակներու կողմէ ղրկուած [illegible] եւ ուրիշ գրութեանց նկատմամբ, քանի որ օտար երկիրներու մէջ օսմ. դրոշմաթուղթ չի գտնուիր։

ԷՆԿԻՒՐԻԻ կուսակալութիւնը գրեց Ձեռնհաս պաշտօնարանին՝ վարդենիի տունկեր ղրկել, Զօրումի գաւառին մէջ վարդի մշակութեան եւ վարդի իւղի պատրաստութեան ձեռնարկելու համար։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ Խորհուրդը նկատելով որ Թիֆլիսի, Երեւանի եւ Պաքուի մէջ քոլէրան անհետացած է, Պաթումի ժամանողներուն դէմ առնուած քարանթինան վերցուց եւ միայն բժշկական քննութիւն որոշեց։

ԳՈՍՈՎԱՅԻ նահանգին հանրօգուտ շինութեանց ճարտարագէտ անուանուեցաւ Պրուսայի նահանգին ճարտարագէտներէն Միտաք էֆ.։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ամերիկեան դեսպան Գ. Լէյշման որ արձակուրդով բացակայ կը գտնուի, մարտին Կ. Պոլիս պիտի դառնայ։

ՅՈՒՆԱՑ Տ. Եօաքիմ Ս. Պատրիարքին ծննդեան տարեդարձին առթիւ, երէկ շնորհաւորական այցելութիւններ տրուեցան Ն. Սրբազնութեան։ Տ. Եօաքիմ Գ. ծնած է 1834 յունուար 18,ին։

ՇԱՔԱՐԻ ՄՇԱԿՈՒՄԸ.— Լ. Հէրըլտ պէտք ցոյց կուտայ շաքարի եղէգ մշակելու օսմ. երկիրներու մէջ որուն հողը շատ յարմար է։ Արդէն շաքարեղէգը առաջին անգամ Սուրիայէն Եւրոպա տարուած է։

ԵՂԵՌՆԱԳՈՐԾԸ տասնըհինգ տարուան տաժանակիր աշխատութեան դատապարտուեցաւ Սըվազցի բեռնակիր Սիւլէյմանը որ Գատըգիւղի մէջ Սինկէրի կարի մեքենաներու վաճառատան պաշտօնեաներէն Ալեքսանտրոսի եղբօր աղջիկը սպաննած էր։

ՅՈՅՆԵՐԸ ՄԱՆՉՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ.— Յունաստանի արտաքին գործոց նախարարութիւնը վերջերս հաստատած էր թէ առեւտրական շոգենաւի նաւապետ Գ. Եօրկիօս Քիրիաքիտիս Բասիլէնոս սպաննուած է Ճապոններէն, այն պահուն որ կը փորձէր իր առագաստանաւով Փորթ-Արթուր մտնել։ Բայց աւելի ետքը Թիէն-Ծինէն հասած նամակ մը կը ծանուցանէ թէ այդ նաւապետը ողջ է, եւ թէ Ամոյցի Թէօտորոս Անասթասիուի հետ բանտարկուած է Ճապոններուն կողմէ։ Ուրիշ երկու Յոյներ, Կրէտեցի Քսենոփոն եւ Քէֆալոնիացի Մանոլաթոս, որոնք առեւտրական կը փոխադրէին Լիաօ-Եանկ, յարձակում կրեր են Թունկուզներէն եւ Մանոլաթոս սպաննուեր եւ Քսենոփոն վիրաւորուեր է։ Թունկուզները անոնց վրայէն շորթեր են 2000 րուպլիի գումար մը։ Ուրիշ Յոյներ ալ, որոնք առեւտրական ծախած էին ռուսական բանակին եւ գիշերը պանդոկի մը մէջ անցուցած, Մուքտէնի եւ Լիաօ-Եանկի միջեւ սպաննուեր են Թունկուզներու կողմէ։

ԲԵՐԱՅԻ ՍԻՐՔԸ

Այս գիշեր, soirée diplomatique, ճոխ յայտագրի մը համաձայն։

Սիրքին խումբը վաղը գիշեր ներկայացում պիտի տայ Գատըգիւղի ձմեռնային թատրոնին մէջ։ Այս մեծ ներկայացման համար՝ մասնաւոր պատրաստութիւններ տեսած է Գ. Ռամիրեզ, եւ բոլոր արուեստագէտներն ու արուեստագիտուհիները պիտի մասնակցին, իրենց երգերով, խաղերով, պարերով, գոհ ձգելու համար Գատըգիւղի հասարակութիւնը։ Ձմեռնային զբօսանքի գեղեցիկ առիթ մըն է վաղը գիշերուան այս ներկայացումը Գատըգիւղցիներուն համար, որոնց հաճելի ժամանց մը ընծայելու կ՚երթայ Սիրքին Variétés խումբը։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՄԱՀ
ՄԻՔԱՅԷԼ ԷՖ. ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆԻ

Խորին ցաւով կը ծանուցանենք թէ Բերայի Թաղ. Խորհրդոյ ատենապետ Վսեմ. Միքայէլ էֆ. Մամիկոնեան չկրնալով հաղթահարել զինքը տառապեցնող հիւանդութիւնն, երէկ գիշեր ժամ մէկին հոգին աւանդեց։ Մամիկոնեան էֆ. բաւական ժամանակէ ի վեր անկողին կը ծառայէր՝ բժշկական ճարտար դարմաններու եւ ընտանեկան խնամքներու առարկայ ըլլալով, որոնք սակայն անզօր եղան առաջքը առնելու անողոք ախտին՝ կոկորդի քաղցկեղին՝ որ հետզհետէ աւելի՛ ու աւելի՛ յուսահատական կը դարձնէր իր վիճակը։ Իր հիւանդութեան միջոցին, եկեղեցական եւ աշխարհական ծանօթ անձնաւորութիւններ շարունակ որպիսութիւնը հարցնելու կ՚երթային։ Այս կիրակի օր, Ս. Պատրիարքը այցելեց, եւ երէկ ալ Տ. Հմայեակ եպս. եւ Տ. Գէորգ եպս. Երէցեան։ Հիւանդութեան ծանր վիճակը տեսնելով, [illegible] Տ. Մկրտիչ Ա. քահանայ երէկ իրիկուան Ս. Հաղորդութիւն տուաւ։

Յուղարկաւորութեան արարողութիւնը պիտի կատարուի վաղը, Հինգշաբթի, առաւօտեան ժամ չորսուկէսին, Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր։

Միքայէլ էֆ. Մամիկոնեան՝ կայս. կառավարութեան ծառայութեան մէջ կը գտնուէր երկար ժամանակէ ի վեր, եւ իր ձեռնհասութեամբը եւ հաւատարմութեամբը բարձրացած էր Իւլայի Ա. աստիճանին եւ արժանացած էր երկրորդ կարգի Մէճիտիէ եւ երրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշաններուն եւ Լիաքաթի նշանին։ Միանգամայն ունէր Պատուոյ Լէգէոնի ասպետութեան աստիճանը։ Սպարապետ Դրան Թարգմանութեանց Դիւանի պետի պաշտօնը կը վարէր գնահատելի կարողութեամբ։

Մամիկոնեան էֆ. մեր հին սերունդին պատկանող այն սիրուած ու պատկառելի դէմքերէն մէկն էր որոնք հետզհետէ կ՚անհետանան յաջորդական մահերով։ Լեզուագէտ եւ ուսեալ անձնաւորութիւն մըն էր, վարչական կարողութեամբ օժտուած, եւ ազգ. շրջանակի մէջ ալ մեծապէս օգտակար եղած է իր վարած պաշտօններովը որոնց մէջ յիշատակելի է, մասնաւորապէս, կրթական խորհրդականի պաշտօնը՝ Եուսուֆեան Տիգրան էֆ.ի ատենապետութեամբ կազմուած Վարչութեան մէջ, ուր այնքան օգտակար դարձաւ կրթական գործին։

Մամիկոնեան էֆ. վարած է նաեւ Պատրիարքարանի ուրիշ կարեւոր ժողովներու ալ անդամակցութիւնը եւ իր անկեղծութեամբ, հանրային օգտին նուիրուածութեամբ ու խօսելու կարողութեամբը յատկանշական դէմք մը դարձած է։

Բաւական տարիներէ ի վեր կը վարէր Բերայի Թաղ. Խորհրդին ատենապետութիւնը, եւ իր բոլոր պաշտօնակիցներէն ինչպէս նաեւ եկեղեցւոյ եւ վարժարանաց պաշտօնէութենէն կը յարգուէր հօր մը պէս։

Այս դառն կորուստին առթիւ մեր ցաւակցութիւնները կը յայտնենք այրի Տիկին Մամիկոնեանի, ազնիւ ու զարգացեալ մօր, որ ինքն ալ այնքան գնահատելի ծառայութիւններ մատուցած է մեր աղքատախնամ ընկերութեան ու ազգասիրական գործին մէջ, եւ իր զաւակովը դառնապէս կը ցաւի իր պատուական ամուսնոյն մահուամբը։

Խառն Ժողովը գումարուեցաւ այս առտու Ղալաթիոյ խորհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր, եւ ատենապետութեամբ Տիգրան էֆ. Եուսուֆեանի։ Ներկայ էին Կրօն. Ժողովէն Տ. Գաբրիէլ եպս. Ճէվահիրճեան, Տ. Կարապետ Սեթեան եւ Տ. Կարապետ Սամուէլեան Ա. քահանաները։ Քաղ. Ժողովէն Վսեմ. Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան, Մկրտիչ էֆ. Ասատեան, Տիգրան էֆ. Տէր Ներսէսեան։ Ժողովը զբաղեցաւ օրակարգին վրայ գտնուած խնդիրներով։

Երուսաղէմի Ամեն. Ս. Պատրիարքը հեռագրով մը հաղորդած էր իր վերջին մէկ քանի Տնօրինութիւնները վանական գործոց մասին։ Ժողովը իր համաձայնութիւնը յայտնեց եւ կրկին ծանոյց հեռագրով Ն. Սրբազնութեան։

—Ս. Պատրիարք Հօր կողմէն այս առտու Տ. Գրիգորիս արքեպիսկ. Յովհաննէսեան Վսեմ. Միքայէլ էֆ. Մամիկոնեանի ընտանիքը գնաց եւ Ն. Սրբազնութեան կողմէ ցաւակցութիւն յայտնեց հանգուցելոյն պարագային։

—Ս. Պատրիարքը նախընթաց օր կայս. Պալատ գնաց։ Երէկ եւս, Ա. քարտուղար Արիս էֆ. կայս. Պալատ գնաց։

—Կրօն. Ժողովը ամանորեան արձակուրդէն վերջ թէեւ հրաւիրուած էր երէկ գումարուիլ Պատրիարքարանի մէջ, սակայն Ատենապետ Տ. Գրիգորիս արքեպս. ու Սամուէլեան եւ Սեթեան աւագ քահանաները միայն ներկայ ըլլալով, օրակարգին վրայ գտնուած ինչ ինչ խնդիրներու կարգադրութեամբ զբաղեցան։

—Հանրային Պարտքի Վարչութեան չերամաբուծական ճիւղին պետ Գէորգ էֆ. Թորգոմեան, որ բաւական ծանր կերպով հիւանդ էր, ապաքինած է եւ մօտերս կը ձեռնարկէ իր պաշտօնին։

—Խասգիւղի Գուլֆէյեան Որբանոցի Խնամակալութեան անդամուհիներէն Տիկին Իսկուհի Փափազեան երէկ մեկնեցաւ Պոլսէն, ուխտի երթալու համար Երուսաղէմ։

-Երուսաղէմէն կը գրեն մեզ — Նոր տարուան առաւօտ, քանի մը ուխտաւորներու խնդրանօք եւ Ս. Պատրիարքի հրամանաւ՝ հանդիսաւոր պատարագ մատուցուեցաւ Տ. Վահրամ վրդ. Ազարեան։ Պատարագէն ետքը կղերական դասը ուխտաւորներով հանդերձ Պատրիարքարան գնաց, Նոր տարին շնորհաւորելու Ս. Պատրիարք Հօր։ Ի դիմաց ժառ. սանուց՝ Գ. Գրիգոր Բէլեան ճառ մը կարդաց, որմէ յետոյ Ս. Պատրիարքը կարճ բանախօսութիւն մը ըրաւ եւ սովորական Պահպանիչով մը հանդէսը փակուեցաւ։ Ուխտաւորները՝ իբր կաղանդի նուէր՝ մէյ մէկ ոսկի ընծայեցին Ս. Պատրիարքին։ Նոյն Սրբազնութիւնը նոյն օրը ընդունեց քաղաքիս օտար համայնքներու ներկայացուցիչներուն շնորհաւորութիւնները։ Քանի մը ուխտաւորներ իրենց մասին «Բիւզանդիոն»ի մէջ գրուածները կարդալով թէ «Ուխտաւորներն իսկ գայթակղելով հիւրընկալ Վ.ի արարքէն՝ անոր վտարումը խնդրած են Ս. Պատրիարքէն», իրենց զարմանքն արտայայտեցին։ Մէկ քանիներն ալ Թարգմանատան երթալով բողոքեցին ըսելով թէ «մենք ո՞ր այսպիսի խնդիրք մը ըրած ենք»։ Կարծեմ այսքանը կրնայ մեծ ապացոյց մը ըլլալ ցուցնելու համար թէ ո՛րպիսի սնոտի եւ ստայօդ լուրեր կը հրատարակուին կարգ մը օրաթերթերու մէջ»։

Այրի Տիկին Տիրուհի Մ. Մամիկոնեան, Օրիորդ Նուարդ Մ. Մամիկոնեան, Տէր եւ Տիկին Ս. Մամիկոնեան, Տէր եւ Տիկին Արթին Արթինոֆ եւ զաւակունք, Տոքթ. Բոզարտո, Ալեքսանտր Լեւոն եւ Օրիորդ Վիրժինի եւ Արուսեակ Արթինոֆ, Տէր եւ Տիկին Ս. Պոյաճեան, Տէր եւ Տիկին Գ. Յովհաննէսեան եւ զաւակունք (Լոնտոն). Տէր եւ Տիկին Միհրան Մամիկոնեան (Սէլանիկ). Այրի Տիկին Եղիսաբէթ Մամիկոնեան եւ Օրիորդ Գ. Մամիկոնեան, Այրի Տիկին Վարդուհի եւ Օրիորդ Կատարինէ Մարաշեան, Տէր եւ Տիկին Մ. Մարաշեան եւ զաւակունք եւ համայն ազգականք, սրտի ցաւօք կը ծանուցանեն զդառնաղէտ մահ իրենց սիրեցեալ ամուսնոյն, հօր, եղբօր, քեռայրին, հօրեղբօր եւ ազգականին,

ՎՍԵՄԱՓԱՅԼ
ՄԻՔԱՅԷԼ ԷՖԷՆՏԻ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆԻ

ՏՆՕՐԷՆ ԱՐՏԱՔԻՆ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԵԱՆՑ
ԵՒ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒԱՆԻ
ՍՊԱՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

որ հանգեաւ ի Տէր, երէկ գիշեր, ի ժամ 1, եւ որոյ յուղարկաւորութեան հանդէսը պիտի կատարուի վաղը, Հինգշաբթի, ի ժամ 4ուկէս (Ը. Թ.), ի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցի Բերայի, եւ անտի պիտի փոխադրուի Շիշլիի Ազգ. Գերեզմանատունը։

Բերա, 19 յուն. 1905

Մասնաւոր չընդունողներէն կը խնդրուի ներկայս իբրեւ այն նկատել։

ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ ԵՒԳԻՆԻԷ ՀԱՄԱՄՃԵԱՆ

Դուստր հանգուցեալ տէր Սարգիս քահանայի եւ քոյր տէր Սահակ Ա. քհնյի տէր Սարգիսեան

Յետ կարճատեւ հիւանդութեան իր մահկանացուն կնքեց երէկ երեկոյ ի ծերութեան հասակի։

Յուղարկաւորութեան սխուր հանդէսը պիտի կատարուի վաղը 20 յունուար ժամը 5ին (Ը. Թ.) Օրթագիւղի Ս. Աստուածածնայ եկեղեցւոյն մէջ եւ անտի մարմինը պիտի ամփոփուի անդւոյն գերեզմանատունը։

Օրթագիւղ, 19 յունուար 1905

Կը խնդրուի հրաւիրագիր չընդունողներէն իբր այն նկատել զայս։

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Յակոբ աղա Սարաֆեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի մէկ օսմ. ոսկի նուիրած է Հիւանդանոցիս, [illegible] էֆ. Մանուկեան։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԲԱՆԿԱ

ԱԶԴ.— Թէմալքէի հարիւրին 4 օսմ. Բրիֆերէնթէ փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ պայմանաժամը 1905 փետր. 1)14ին աւարտող թիւ 24 կտրոնը, ինչպէս նաեւ փետր. 1)14ի վիճակահանութեան մէջ ամորթի եղած պարտաթուղթերը պիտի վճարուին փետր. 1)14էն սկսեալ, Օսմ. Կայս. Պանքայի կեդրոններէն՝ Կ. Պոլիս, Բարիզ եւ Լոնտոն։ 2—6

Կ. Պոլիս, 25 յուն. 1905

Այսօրուան Հեռագիրներ

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՃԱՊՈՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԼՈՆՏՈՆ, 31 յունուար.— Օքու զօրավարին բանակը գտնուող Ռոյթըրի թղթակիցը հետեւեալը կը հեռագրէ յուն. 29 թուականով.— «Ճապոնները, Ռուսները Հուն-Հոյի եզերքը ետ մղելէ ետքը, երէկ կէսօրէն վերջը մինչեւ այսօր շարունակեցին ռմբակոծութիւնը ռուսական ամրացեալ դիրքերուն դէմ։ Ռուսները աշխոյժ կերպով միայն պատասխանեցին։ Ճապոնները հիմա կը փորձեն յարձակիլ Քաուլբարսի զօրավարին ձախ թեւին վրայ։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Քուրոփաթքին զօրավարը յունուար 29 թուականով հետեւեալը կը հեռագրէ Նիքոլա կայսեր.— «Վերջին ճակատամարտներուն մէջ Ճապոններուն կորուստը խիստ շատ էր։ Երեք հարիւրէ աւելի դիակ թաղեցինք։ Ճապոններուն յարձակողականը անզօր է։»

—Քուրոփաթքին զօրավարը յունուար 30 թուականով ալ հետեւեալը կը հեռագրէ.— Ճապոնները երկու անգամ փորձեցին վերստին գրաւել Սանտէփուն, բայց մեր զինուորները ետ մղեցին զանոնք։ Մեր թնդանօթները կը շարունակեն Սանտէփուն ռմբակոծել յաջողութեամբ։»

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Սախարովէն յունուար 29 թուականով հետեւեալը կը հեռագրեն Ընդհանուր սպայակոյտի պաշտօնական Գործակալութեան.— «Ռուսական զօրաբաժին մը յունուար 26ին Սանտէփուի վրայ յարձակելով երեկոյեան յաջողեցաւ գրաւել ամրացած գիւղին մեծ մասը։ Այդ զօրաբաժինին կորուստը եղաւ 24 սպայ եւ 1600 զինուոր մեռած եւ վիրաւոր։ Սակայն գիւղին հիւսիսային արեւելեան մասը, որ աւելի ամուր էր, Ռուսներուն կրակէն չխախտուեցաւ, որով Ռուսները թողուցին Սանտէփուն, եւ յետոյ վերսկսաւ ռմբակոծութիւնը։

—Քուրոփաթքին զօրավարը կը հեռագրէ Նիքոլա կայսեր յունուար 29 թուականով.—Մեր զինուորները, երէկ, ետ մղեցին Ճապոններուն կողմէ երկաթուղիին երկու կողմերէն սկսուած յարձակողականը։ Այդ ճակատամարտին մէջ մեր կորուստը եղաւ երեք մեռեալ եւ 35 վիրաւոր։»

— Կրիփէնպէրկ զօրավարը կը հեռագրէ.— «Ռուսական երկրորդ բանակէն զօրաբաժին մը յարձակեցաւ ճապոնական ձախ թեւին վրայ, կէս գիշերէն մէկ ժամ առաջ, ամբողջ օրը անհուն կատաղի ճակատամարտ մը եղաւ։ Հէյքէութայ գիւղը յուն. 28ին գրաւուեցաւ մեր զինուորներուն կողմէ։ Միանգամայն գրաւեցինք Սանթէյցէն եւ Լապաթայը, բայց չկրցանք ձեռք անցնել Սանտէփուն, վասն զի Ճապոնները, հզօր կերպով ամրացած, յարձակողական ձեռնարկած էին՝ Հէյքէութայի եւ Սանտէփուի միջեւ գտնուած ամբողջ ճակատին վրայ։ Մեր զինուորները ետ մղեցին բոլոր յարձակումները։ Մեր զօրավարները՝ Միշչէնքօ եւ Քոնտրաթովիչ, թեթեւապէս վիրաւորուեցան։»

—Սախարով զօրավարը կը հեռագրէ Ռուսիոյ ընդհանուր սպայակոյտին թէ ռուսական թնդանօթները անընդհատ կը ռմբակոծեն Ճապոնի ամրացեալ դիրքերը, մեծ կորուստներ պատճառելով անոնց։

ԼՈՆՏՈՆ.— Սանտէփուի եւ Հէյքէութայի ճակատամարտները այնքան սաստիկ էին որ հինգ հազար Ճապոններ եւ տասը հազար Ռուսներ մեռան։

—Ճապոնները գրաւեցին Լիւթիոքէն, Լիւքիւչէնկը եւ Շէրբուն։

ՉԷ-ՖՈՒ.—Ռոյթեր կը ծանուցանէ թէ երեք շոգենաւեր, Բորթ-Արթուրի երկու հազար փախստականներով, ճամբայ ելեր են դէպի Օտեսա։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Սքրիտլով ծովակալը ժամանեց։

ԲԱՐԻԶ.— Հուլ միջադէպին քննիչ յանձնաժողովը լսեց ռուսական վկաները որոնք յայտարարեցին թէ ճապոնական թորփիլանավներ տեսած էին՝ անգլիական ձկնորսի նաւերուն հետ։

(Միւս հեռագիրները արդէն հրատարակած ենք մեր այսօրուան Գիշերուան Հեռագիրներուն մէջ)։

ՉԷԹԻՆԷ.— Սեւ Լեռան իշխանին երկրորդ որդին՝ Միրքօ իշխանին կինը՝ Նաթալի իշխանուհին մանչ մը ծնաւ։ Նաթալի Քոնսթանթինովիչ իշխանուհին 1882 սեպտ. 29ին ծնած է Թրիէսթի մէջ, Չէթինէի մէջ 1902 յուլիս 12ին ամուսնացաւ Միրքօ իշխանին հետ։

ՊԵՐԼԻՆ.— Եթէլ Ֆրետերիք իշխանին համար պատրաստուած բժշկական տեղեկագիրը կ՚ըսէ.— «Իշխանը առջի գիշերը շատ քնացաւ. շատ անհանգստութիւն մը չունեցաւ։ Ջերմութիւնը 37.7 է։»

—Պէրլինէն հեռագիր մը ծանոյց Ֆէրտինան իշխանին թէ, Եթէլ իշխանին հիւանդութեան հետեւանքով, առ այժմ անկարելի է պաշտօնական ընդունելութիւն մը ընել։

ՍՕՖԻԱ.— Ֆէրտինան իշխանը Սօֆիա վերադարձաւ։

ՊՈՒՔՐԷՇ.— Ռումանիոյ Նախարարապետ Գ. Քանթագուզէն կիրակի օրը ճառ մը խօսելով Եաշի մէջ, պարզեց նոր դահլիճին ծրագիրը, յայտարարելով թէ արտաքին քաղաքականութիւնը հինին շարունակութիւնը պիտի ըլլայ։ Ըսաւ թէ պահպանողական կուսակցութեան քաղաքականութիւնը կը կայանայ այն համոզումին վրայ թէ խաղաղութիւնը անհրաժեշտ է եւ թէ հարկ է բարեկամական յարաբերութիւններ պահել բոլոր Պետութեանց հետ։ Նախարարապետը ըսաւ նաեւ թէ Ռումանիոյ արտաքին քաղաքականութիւնը հաստատուն եւ ապահով հանգամանք մը ունի։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 18 Յունուար			
Օսմ. Քոնսոլիտէ Միացեալ	Օ. Ո.	86	82
Ամէնէն բարձր գին	»	86	83
Ամէնէն վար գին	»	86	28
Ռումէլիի Երկաթուղի գոց.	Ֆր.	127	75
Ամէնէն բարձր գին	»	127	75
Ամէնէն վար գին	»	127	37
ԲԱՑՈՒՄ 19 Յունուար			
Օսմ. Քոնսոլիտէ Միացեալ	Փ. Գ.	86	29
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	128	—
Շիրքէթի Խայրիէ		90	—
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		15	30
Օսմ. Պանքա		—	—
Յունական պանքա		128	—
Տէրքօս		351	—
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	05
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		6	32
» ժուիսանս		3	10
» պարտաթուղթ		484	—
Քարաքէօյ Կ. Պոլսոյ		513	—
Թրանսվալ		97	—
Գրէտի Ֆոնսիէ Էժիփսիէն Ա		298	—
» » » Բ		268	50
Լավրիոն		50	50
Անատոլիի երկաթուղի բաժնեթուղթ		12	97
» պարտաթուղթ	«	538	—
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ			
Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	—	—
» » » չէք	»	110	15
Բարիզ » »	Ֆր.	22	77½
» » » չէք	»	—	—
Պէրլին [illegible] չէք	Մարք	18	14
Վիէննա չէք	Ֆիոր.	21	77
ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ			
20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	20
Անգլիական ոսկի	»	109	33
Բօլ էմփէրիալ	»	80	—
Մէճիտ	»	51	06
Մէճիտիէ արծաթ	»	106	05
Մէթալիք	»	—	—
[illegible]	Օ. Ո.	5	58

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 31 Յունուար			
Անգլիական Քոնսոլիտէ		88	81
Միացեալ պարտք բաց.		87	63
» գոց.		87	63
Օսմանեան Պանքա		18	15
Ռուսական 1888-1889		90	25
Հելլենական 5 %		43	25
» Մոնոփոլ		51	—
Պուլկարական 1892		94	50
Եգիպտոսի Իւնիֆիէ		105	50
Ճափոնական %		80	—
Թրանսվալ		8	81
Չարթըրտ		1	79
[illegible]		25	31
ԲԱՐԻԶ, 31 Յունուար			
Ֆրանս. Ռանթ 3 %		98	82
Միացեալ պարտաթուղթ բաց.	Ղրշ.	89	42
» գոց.	»	89	17
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	594	—
Օսմանիէ	»	—	—
Ռումէլիի երկաթուղի	»	131	50
Օսմ. [illegible]	»	466	—
Օսմ. Ռէժի	»	259	—
[illegible] 4 %	»	509	—
Քրէտի Լիոնէ գուբոնը կտրած	»	1144	—
Իտալական Ռանթ	»	104	11
Սպանիական արտաքին	»	91	12
Աւստրիական	»	101	91
Թրանսվալ		98	—
Ռուսական 4 %, 1901	»	90	10
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	130
Դրամագլուխ		—	—
ՎԻԷՆՆԱ, 31 Յունուար			
Չէք Լոնտոնի վրայ	Ֆր.	240	30
Ռումէլիի երկաթուղի	»	188	75
Օսմ. Ռէժի	»	—	—
ՊԷՐԼԻՆ, 31 Յունուար			
Միացեալ պարտամուրհակ	Ֆր.	89	—
Ռումէլիի երկաթուղի	»	120	75
Անատ. երկթ. պարտամուրհակ	»	103	80
Ֆրն. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	310
ՊՐԻՒՍԷԼ, 31 Յունուար			
Միացեալ պարտք		—	—
Ռումէլիի երկաթուղի		—	—

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852
Ա. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
396 ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
ԽԱՆԻ ԳԱՐԵՃՐԱՏԱՆ ՎՐԱՅԻ ՅԱՐԿԸ
([illegible])

Նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստէ, յար եւ նման բնականին, դէմքի ձեւաւորութիւն, ըստ տարիքի, ծամելու դիւրութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորելով։ Ինչպէս նաեւ կատարելագործեալ միջոցներով ակռաներու ցաւը առանց անզգայութեան քաշել։ 42

Ամէն օր, կիրակի օրերն ալ, (մինչեւ կէս օր) ինչպէս նաեւ ամէն օր, (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ՚ընդունի։

ԻԼԱՆ
(Խազինէի Խասսէի Շահանէ)

Խազինէի Խասսէի Շահանէ միւպայաա օլունաճագ սաման, զէյթին եաղը, սապուն, թիւլպէնտ, սավաշ, [illegible] վէ սաիրէ էշեանըն միւնագասասընա [illegible] թալիպ օլանլարըն [illegible] Խազինէի ճելիլէյէ միւրաճաաթ էթմէլէրի։

Ֆի 10 քեն. ը. սանի 1320 3—3

Առաջնակարգ Ընկերութիւն **Հունկարաց** Ընդհանուր Ապահովագրութեանց

ՀԻՄՆԵԱԼ 1857ԻՆ ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿՈՎ. ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Ի ՊՈՒՏԱՓԷՇԹ

ԿԵՆԱՑ ԲԱԺԻՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒ ՎՃԱՐՈՒԱԾ 332 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ — ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՒՄԱՐ 114 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ — ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ ԳՈՒՄԱՐ 461,035,390 ՖՐԱՆՔ

Սոյն Ընկերութեան պայմանները՝ Թուրքիոյ մէջ գործողներու Ընկերութեանց պայմաններէն, ԱՄԷՆԷՆ ՆՊԱՍՏԱՒՈՐՆԵՐՆ ԵՆ։

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ խիստ օգտակար պայմաններով ու անմրցելի գիներով.— ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ի դէպ մահու եւ կենաց՝ շահաբաժնի մասնակցութեամբ եւ երաշխաւորեալ տոկոսի տոկերով, ինչպէս նաեւ աղջկանց դրամօժիտի ու մանկանց դրամագլխի կազմութեան, եւ ցմահ թոշակի տարեթոշակներու։

Կ'ԱՐԺԷ ՈՒՐԵՄՆ ԱՅԼՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԵԼԷ ԱՌԱՋ՝ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՍ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՆ ԱՉՔԷ ԱՆՑԸՆԵԼ։ Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար, դիմել Ընկերութեան Ընդհանուր Գործակալութեան։

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՍ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆ Է
ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԱՆԿԱՆ

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏՈՒԱՒՈՐ ՈՒ ՁԵՌՆՀԱՍ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ ԽԻՍՏ ԳՈՀԱՑՈՒՑԻՉ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ
Մեր գործակալք Տ. Գ. ՏԱՎԻՏՕ եւ Ընկ. Գավաֆեան խան, Թիւ 5, Ղալաթիա

Ընդհ. Գործակալ բովանդակ Թուրքիոյ
ՌՈԴՈԼՖ Ձ. ՊԱՌՆԱԳԱՆԻ
Պոլիս Պառնաքան խան

18 10—50

ԱԶԳՈՒ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ ՄԸ

Մաքրողականի մը երբ պէտք ունիք ու կը փափաքիք առանց նեղութեան խմել անվնասական աղէկութեամբ, Բողեց Եանոսի նման զգուշացուցիչ ջուրերուն զեղերը, որոնց մեծագոյն մասը կեղծ են, և փութացէք գնել։

VILLACABRAS

ազնուագոյն մաքրողականն, որ բնական աղբիւրներէն Բասքրօսեան գրութեամբ զտուած յստակ ջուր մըն է և առ գիւղոււ կը խմուի։ Աղէկութիւն անվնասական։ ՎԻԼԼԱՔԱԲՐԱՆ ոչ ուժողական ջուրերու նման ոչ խիթ և ոչ անհանգստութիւն կը պատճառէ, Առաւօտ անօթի, ջուրի գաւաթ մը ՎԻԼԼԱՔԱԲՐԱՆ՝ տասը վայրկեան ընդմիջումով երկու անգամէն կէս առ կէս խմել, բաւական է կատարեալ մաքրութեան։ Պնդութեան, գլխացաւի և ստամոքսի խանգարման աղէտներ, մանաւանդ նստողական կեանք վարող անձինք, երբ ամէն առտու թէյի կամ գինիի գաւաթ մը Վիլլաքապրան խմեն, կ'ազատին պնդութենէն և անոր հետեւանք հիւանդութիւններէն։ 3—50

Կը ծախուի ամէն դեղարաններու և դեղավաճառատուներու մէջ։ 3

Khedivial Mail Line
(Քետիվիալ Մէյլ Լայն)
Շոգենաւային Ընկերթ.

Շաբաթական ամենեն արագ երթեւեկը Պոլսոյ եւ Աղեքսանդրիոյ միջեւ

Բրենս Աբպաս շոգենաւը, Նաւապետ Անտէրսըն, յառաջիկայ երեքշաբթի 7 փետրուար 1905 (Ը Ե) ժամ 3ին պիտի մեկնի Աղեքսանդրիա, հանդիպելով Միթիլէն, Իզմիր եւ Պիրէոս։

Աղեքսանդրիա կը ժամանէ չորսաթ առաւօտ. իսկ Աղեքսանդրիայէն Պոր Սայիտ ճամբորդող շոգենաւներ կը ժամանեն ամէն կիրակի, կէսօրէն ետքը ժամը 4ին (Ը Ե.)։

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, քարափին վրայ, Մէյմէնէթլի խան, իսկ մասնաճիւղը, Պոլիս, Վալիտէ Սուլթան խան։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
Ն. ՃԵՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Ա.	կարգ	Բարիզի	համար	200 ֆր.
»	»	Մարսիլիայ	»	160 »
Բ.	»	Բարիզի	»	150 »
»	»	Մարսիլիայ	»	120 »

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թոփհանէ քարափին վրայ։

15 6—50 Թ. ՌԸՊՈՒՆ

ՈՍԿԵՐԻՉ ԳՐԻՍԹՈՖԼ
ՍԵՂԱՆԻ ՍՊԱՍՆԵՐ

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԲԱՐԻԶԻ ՄԷՋ
56, Ռիւ տը Պոնտի
Ապրանքներու ցանկին առաջարկը ձրի

ՊԱՀԱՆՋԵԼ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ ՄԱՐԳԸ
եւ Գրիստոֆլ անունը ամբողջ գծերով

Կրկին արծաթազօծում բոլոր տարիներու
Ապրանքներու ցանկին առաջարկը ձրի

Կը վաճառուի Կ. ՊՈԼԻՍ, գլխաւոր վաճառատանց մէջ. ԻԶՄԻՐ՝ Ս. Ֆօրժակ, 47 Ռիւ Ֆրանք. ՍԷԼԱՆԻԿ՝ Գլխաւոր վաճառատանց մէջ. ՊԷՅՐՈՒԹ՝ Մէյրի և Մաճառէ

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 Օգոս. 2/14 եւ 1310 Սեֆէր 20 թուակիր Ֆերմանով

Դիմել Ընկերութեան կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Թօփքափուլի, Եանի խան եւ կամ հետեւեալ հասցէներուն.—

Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Դանկայի, Եէնի Ճամիի հրապարակ.
Պոլիս Մ. Մ. Ի. Սաաօֆ եւ Ռոսիդի, Շեյխ իւլ Իսլամ խան, Պահճէ գաբու Թիւ 10
Սկիւտար, Մ. Ա. Անճէլլաէս, կայարանի հրապարակ.
Գատըգիւղ, Բահրիյէ էֆ., չարշըի հրապարակ.
Գատըգիւղ, Մ. Ա. Անդիրա, Մոտա ճամբան.
Պէօյիւքտէրէ, Մ. Ս. Տէմուրճի.
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրժանց, Թիւ 12 Թիւնէլ խան.
Ղալաթիա, Մ. Էդիէն Բրեմեր, Թէվէքքէլ խան.
Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Դանկայի, Մեծ Փողոց.
Շիշլի, Մ. Է. Ռոսէ, Պէօյիւքտէրէ ճամբան, Թիւ 187.
Մեծ Կղզի, Րէսուլ էֆ.
Բ. Սօմմարիվա, Բէնտլեր.
Պոլիս Ս. Մինէր պէյ, Թերզօղլու խան, Թիւ 8 եւ 9, առաջին յարկ։

17 Գործակալութիւնք Օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ։ 32—50

ՔԷՍ ՓԱԹԷՐՆԷԼ
CAISSE PATERNELLE

ՔԷՍ ՓԱԹԷՐՆԷԼ
ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ 1841 ԻՆ
ՄԻՇՏ ՖՐԱՆՍ. ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՀԱԿԱԿՇՌՈՒՆ ՏԱԿ

ՍԿԻԶԲԷՆ Ի ՎԵՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒ ԵՂԱԾ ՎՃԱՐՈՒՄ 300 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐ.
ՍԿԻԶԲԷՆ Ի ՎԵՐ ՍՏՈՐԱԳՐԵԱԼ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ 700 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐ.

ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ՖՐ. 85,000,000
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԵՒ ՊԱՀԵՍՏԻ » 62,750,000

Ուրեմն ընթացիկ ապահովագրութեանց գումարին վրայ պահեստի համեմատութիւնն է 74 %, որով ՔԷՍ ՓԱԹԷՐՆԷԼԻ ընծայած երաշխաւորութիւնը գեր ի վեր կը հանդիսանայ ուրիշ ընկերութեանց ցոյց տուած երաշխաւորութիւններէն։

Ընկերութեան Վարչական Խորհուրդը կազմուած է Ֆրանսայի ամէնէն նշանաւոր դրամատէրներէն, ինչպէս

Մ. ՌՈՆԷ ԳՐԻՍ, Արեւմտեան Ֆրանսայի երկաթուղեաց Ընկերութեան եւ Քրէտի Լիոնէի Վարչական Խորհրդոյ անդամ.
Մ. ՄԱՐՔԻԶ ՏԸ ՖԼԷՐ, Դրամատգլխուդիք ընկերութեան Վարչական Խորհրդոյ անդամ.
Մ. ԿՈՄՍ ՏԸ ՍԷՆ ԿԻԼՀԷՄ, Նախկին գանձապահ.
Մ. Օ. ՄԱԶԸՐԱ, Ընդհ. Տնօրէն Քրէտի Լիոնէի.

Թուրքիոյ Տնօրէն Գ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Սթամպուլ, Սուլթան-Համամ, Բաստ Բաթըրճըօղլը

Ընկերութեան վրայ Տեղեկութիւն առնելու համար դիմել Քրէտի Լիոնէի.

ԾԱՆՕԹ. — Շահաւոր գիրք պիտի տրուի այն անձանց որ կարեւոր արդիւնք մը իրագործած ըլլան անձնապէս։

28 24—50

ԱՆՔՈՐ
Հիմնեալ 1858ին
ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ ԳՏՆՈՒԱԾ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԷՆԷՆ ՀԻՆԸ ԵՒ ԱՄԷՆԷՆ ՏԱՐԱԾԵԱԼԸ

Երաշխաւորութեան գումար Ֆր. 168,000,000 | Վճարեալ գումարներ Ֆր. 277,000,000

Թուրքիոյ եւ Յունաստանի համար ընդհանուր գործակալ
ՍԻԿՖՐԻՏ ԱՏԼԷՐ

21 Սթամպոլ Ապուտ Էֆենտի խան 29—42

ՍԻՆԿԷՐ
ԿԱՑՍ- ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՑԹԱՑԹԻՉ
THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ անչափ գնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են եւ բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէր մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 490է աւելի պատուոյ վկայական եւ շքադրամ ստացած բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուններու մէջ։

Բերա) 1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց Թիւ 343 եւ 343 կրկին։
) 2. » » Կալաթա Սէրայի դիմաց։
Կալաթա) 1. Սինկէր խան Թիւնէլի ետեւ։
) 2. Թրամվայի կայարանին դիմաց։
Պոլիս) 1. Սուլթան Համամ Թիւ 2։
) 2. Սուլթան Պոյազը, Թրամվայի կայարանին դիմաց Թիւ 13։
Սկիւտար) Չարշը պոյը, Թիւ 120։

Դասերը եւ նորոգութիւնները ձրի։ Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 343 եւ 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզօղլուի տանը։

16 15—50

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Գոմօ	1497	Կոզօ	[illegible]	Մալթօ	724	Ռոզարիօ	136
Ալճէրթ	3607	Գոնկօ	906	Կրոտոնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սաֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գորսօ	895	Իւրօ	775	Մարթէլլօ	3709	Սիլօ	1735
Արիոսթօ	2277	Ցիթօ	4311	Հիտալկօ	1581	[illegible]	3557	Սիլվիօ	1193
Գասանօ	1822	Տուրինօ	937	Հիտաո	372	Միլ	1057	Սոր[illegible]	1203
Գորոտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հորաթիօ	3610	Մոնթէ[illegible]	1735	Թասսօ	1323
Գրաւօ	1076	Տելայօ	1713	Հոմէր	595	Մուրիլլօ	2449	Թ. Ուիլսըն	1546
Գրիւնօ	841	Տիւամօ	5[illegible]4	Իակ	2354	Նէրօ	1033	Թորօ	3327
Գըֆֆա[illegible]	448	Էպ[illegible]	2464	Իտահօ	5[illegible]40	Օթելլօ	4160	Թոլչ[illegible]	1470
Ֆէյրօ	1371	Էլտորատօ	1820	Ժիւնօ	1080	Օն[illegible]	4036	Թրինիտատ	481
Գաիրօ	1337	Էրագօ	84	Քէսօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	914	Բ. լրինօ	1307	Բոլէրմօ	637	Վասքօ	1914
Դագօ	1094	Ֆինլանտօ	1828	Ֆովնօ	1700	Բոլօ	510	Վոլօ	1289
Զիբրակ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րալլինօ	229	Վ. լթուրն.	2396
Ս[illegible]էրօ	1831	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէպանտօ	2272	Րինալտօ	1663	Ճէտօ	135
Բիրօ	697	Գալիլէօ	3069	Լիվոռնօ	1[illegible]43	Ռոլլօ	1613	Ջէրօ	120
Գոլորատօ	4255	Հիկանօ	1143	Լոռենցօ	3191	Ռոմէօ	1789		

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։
Միֆսօսօ շոգենաւը, Նաւապետ Թորբ։
Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուին։
Ալիֆրօ շոգենաւը, Նաւապետ Հիք, ամսոյս 31ին։
Դիմել առ Գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՕՍ
Թիւ 22—24, Բիւյիւք Միւմէթ խան, Ղալաթիա 10 20—50

COMP RUS
Navigation a Vapeur et de Commerc
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ
Յուն. ա.
Գշ. 18 31 Սեվաստապոլ ժամը 10ին առաւ
Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Փի
Թաբասլու-Շամ, Պէյրութ, Եաֆ
Բոր-Սայիտ, Աղեքսանդրիա ժամը
իրիկուն։
Եշ. 20/2 Օտեսա ժամը 10ին առաւօտ։
Շբ. 22/4 Մէթէլիւս, Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսան
րիա ժամը 10ին առաւօտ։
13 Օտեսա ժամը 2ին իրիկուն։ 37

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրբուլի եւ Ամերիկայի միջեւ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Վիքթորեան	10500	[illegible]	350
[illegible]	10500	[illegible]	35
Քեսթրեան	10500	[illegible]	35
Լանգասթրեան	9000	[illegible]	35
Ֆիլատելֆիա	9000	[illegible]	35
[illegible]	8000	[illegible]	25
[illegible]	8000	[illegible]	25
[illegible]	8000	[illegible]	25
[illegible]	8000	[illegible]	20
[illegible]	8700	Մինիօ	9
[illegible]	8700	Օրօրպա	8
[illegible]	8700	[illegible]	9
[illegible]	8500		

[illegible]

ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԻՆ
Ղալաթիա, քարափին վրայ
13 17—50

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNAR
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
Օրը ամիսը երկու անգամ կը բանի Լիվըրբուլի եւ Ամերիկայի միջեւ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Կարոնիա	18900	Սիլվանիա	559
Կարմանիա	18900	Պաննոնիա	4841
Լուքանիա	12950	Վէրիա	3231
Գամբանիա	12950	Պավիա	2945
Ուլթոնիա	8845	Բրէշիա	2936
Ումբրիա	8128	Թիրիա	2936
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	3551
Սէրվիա	7392	[illegible]	216
Օռանիա	7269	[illegible]	161

Դիմել առ.
46 - 50
ԺՈԼԻ Ե. ՍԻԿԸՐ
Joly et Seagor
Մէյմէնէթլի խան, Թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա. Բարա Մուսթաֆա փողոց։ 14

Արտօնատէր ՋԱՐԵՀ ԵՐԻՍՈՒԻՖԵԱՆ

"ԱՐԵՒԵԼՔ,,Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (238

ԲԻԷՐ ՏԸ ՔՈՒՐՍԷԼ

ԲԱՐԻԶԻ ԳՈՐԾԱՒՈՐՈՒՀԻՆԵՐԸ

ՄԵԾ ՈՒ ԱՆՏԻՊ ՎԷՊ

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԺԱ.

ԳԵՐԵԶՄԱՆԻ ՄԸ ՇՈՒՐՋԸ

Դո՞ւք էք, ըսաւ յորդառատ տպաւորութեամբ մը, մինչ օրիորդական կը կարծէր գտնել մանկամարդ աղջիկը, ժպտելի խօսքին նայելով։

—Բայց այո՛, տիկին... Ներեցէք. ի՞նչ է ձեր անունը, եւ ի՞նչ կ'ուզէք ինէ, որովհետեւ ձեզ ճանչնալու պատիւը չունիմ։

—Դուք այն աղջի՞կն էք որ Ֆրանսուազ Պոտանէնի քով կը բնակէր, կարծեմ, Սէն-Մարթէն արուարձանին մէջ, հարցուց Սիւզան։

—Այո՛։

—Բայց հիւանդ կը կարծէի ձեզ, մահուան վտանգի մէջ... ինծի ըսած էին թէ ձեր աշխատած գործատանը մէջ անողոք հիւանդութիւն մը վարակած էիք։

—Իմ բարեկամուհիս հիւանդացաւ, պատասխանեց Սիւզան. պզտիկ մնաւ եւ այս տառու թողեցինք զանի։

Տիկին տը Լանժվիլ հասկցաւ այն սխալը, որուն զոհ գացած էին Ժիւլօ եւ իր արբանեակները։

Գործաւորուհի մը կը մեռնէր Սիւզանի բնակած յարկին, նմանապէս պաշտօնեայ լուցկիի այն գործարանին մէջ, ուր կ'աշխատէր Բլօթիլտի աղջկան պէս, ասիկա արդարանալի թիւրիմացութիւն մըն էր ինքնին, մանաւանդ որ հետազօտութիւն կատարողները շատ մանրազնին քննութիւններ չէին կրնար կատարել, իրենց արարքը դատապարտելի ըլլալուն համար։

Այս յեղակարծ յայտնութեան առջեւ, որ իր ամէնէն զարհուրելի ծրագիրները ի դերեւ կը հանէր, Սիտօնի հազիւ կրցաւ զսպել իր կատաղութեան պոռթկումը։

Այնքան դժոխային վրէժխնդրութիւն մը սարքած էր որ Բլօթիլտի եւ Ֆիլիբի սիրոյ ջախջախել կը յուսար անպատճառ՝ իրենց զաւկին մահուան անօգնին առջեւ։ Կանխաւ յաղթանակ տարած ըլլալ կը կարծէր այնպիսի կատաղի յախուռնութեամբ մը որ չէր սպասեր նմանօրինակ քայքայումի մը։

Պ. տը Ռուվրէյ դառնալով իր կնոջ ու անոր ընկերակցող անձին ըսաւ.

—Ի՞նչ ընելու եկած էք հոս։

Ֆիլիբ լուռ մնաց, վարանելով պատասխանել։

Դքսուհին, աչքերը միշտ սեւեռած իր աղջկան վրայ, պատասխանեց.

—Հոս եկած ենք այս պատճառաւ որ տիկին տը Լանժվիլ մեզ խնդրեց հետեւիլ իրեն, հաւատալով թէ այս նորատի աղջիկը օրհասական էր։

—Ինչպէ՞ս կրնար գիտնալ այդ իրողութիւնը, քանի որ չէր ճանչնար զայն։

—Հիմա պիտի բացատրեմ ձեզի, բարեկամս։

—Կ'ըմբռնեմ, չարախնդաց դուքսը։ Ինչպէս կը տեսնէք, այս աղջիկը ո՛չ այժմ կը ղղար ձեր նկատմամբ, եւ դուք առանց քեն պահելու այն անմեղ սուտին համար զոր թելադրած էր իրեն, ուզեցիք օգնութեան հասնիլ այդ աղջկան... Այսպէս չէ՞ միթէ։

Բլօթիլտ թեթեւ վարդ ու մը ցոյց տալով, բայց ջանալով զսպել ինքզինքը ըսաւ.

—Այո՛, այդպէս է։

—Ահ, տիկին, գոչեց Սիւզան... Պ. դուքսը իրաւունք ունէ՞ր միթէ... Իրօք ներեցէ՞ք ինծի։

—Բոլոր սրտանց զաւակս։

Պ. տը Ռուվրէյ յարեց.

—Այդ բարութիւնը ինծի զարմանք չի պատճառեր, սիրելի Բլօթիլտս։ Եւ ձեզի, Ֆիլիբ, շնորհակալ եմ, կնոջս ընկերացած ըլլալնուդ համար... Բայց տիկին տը Լանժվիլի ներկայութիւնը քիչ մը անբացատրելի կը թուի ինծի։

Կոմսուհին իժի մը պէս կանգնեցաւ։

—Ուրեմն, ձեզի պիտի բացատրեմ պատճառը, որովհետեւ տիկին տը Ռուվրէյ եւ իմ ամուսինս անկարող կը թուին գոհացուցիչ պատասխանելու ձեզի։ Ձեզ ուզեր որ այս հանգամանքը ունենաք թէ գերբնական միջամտութիւն մըն է ասիկա... Հոս գտնուելնուս պատճառը այն է որ վրէժխնդրութիւն մը ի գործ պիտի դնէի։

—Վրէժխնդրութի՞ւն մը, կրկնեց Ռուվրէյ դուքսը... Որո՞ւ դէմ, տիկին։

—Այս կնոջ եւ այս մարդուն դէմ... Նաեւ այս աղջկան դէմ։

—Ինծի՞ դէմ, մրմնջեց Սիւզան... բայց չեմ ճանչնար ձեզ։

Առանց պատասխանելու այդ միջամտութեան, Թշնամական կինը ըսաւ դժնդակ ժպտելով մը.

—Ձեր վռնտած աղջկան տեղ ուրիշ աղջիկ մը ներկայացնողը ե՛ս եղայ... Սակայն գիտէի թէ անիկա օտարուհի մըն էր ձեր կնոջ համար... Բայց իր գոյութեան դատապարտութիւն մըն էր միւսին համար, զոր մայթին վրայ նետեցին։ Թշնամութեան գիրկը։ Կը յուսայի որ հոգեւարք էր անիկա... Արդ՝ ասիկա ճշմարիտ աղջիկն էր Ռուվրէյ դքսուհիին... Սիւզան չի կոչուիր, այլ Իվօն։

Բիեր տը Ռուվրէյ եւ Սիւզան աղաղակահար երեւոյթ մը առին։

Սիտօնի միեւնոյն սուր հեգնութեամբ շարունակեց.

—Հի՛ա որ ձեր փնտռած տեղեկութիւնը տուի, անդին կը մնայ, սիրելի դուքսս, ուրիշ տեղեկութիւն մըն ալ հաղորդել։

—Ուրի՞շ տեղեկութիւն մը։

—Հին պարագ մըն է զոր ձեզի հաւաստելու պարտաւոր եմ. այո՛, լուսաբանութիւններ կը պարտիմ ձեզի, որոնք աւելի յստակ իմաստ մը պիտի տան տասնըութ տարի առաջ ձեր Մանթէնէի գիւղին թերթերուն մէջ գտած երկտողին։

—Ուրեմն դո՞ւք գրած էիք այդ անանուն ու անստորագիր նամակը, ըսաւ Բիեր տը Ռուվրէյ յուզուելէն թրթռուն ձայնով մը։ Շատ անգամ մաքէս անցած է այդ բանը...

—Ցաւակցութիւն մը՛ որ պատիւ կը բերէ դիւանագէտի՞ ձեր ողջմիտին... Բայց այդ երկտողը, որ երեւան կը հանէր ձեր կնոջ գործած ամօթալից անպատուութիւնը, լուռ կը մնար իր սիրահարին անուան վրայ... Ատիկա պակաս մըն էր զոր այսօր կը լրացնեմ, քանի որ միակ վրէժխնդրութիւնս է որ կրնամ ի գործ դնել... Ուրեմն իմացէք որ իմ ամուսինս է ձեր երջանիկ հակառակորդը, այսինքն հայրը այն աղջկան՝ զոր իր ծանօթներուն վրայ կ'օրէր ձեր կինը, Սէն-Կրաթիէնի մէջ։ Զոր կինը յափշտակած էր ամուսինս՝ Լանժվիլ կոմսը...

Անարգ կնոջ ձեռքը ցոյց կուտար Ֆիլիբը, որ անշարժ ու լուռ կը մնար այդ գձուձ մատնութեան հանդէպ։

—Ուրեմն ձեզ առանձին կը թողում... Ինչպէս կ'ըսեն, աւելի լաւ կրնաք մեջներիդ լուալ ձեր աղտոտ լաթերը... Ու պէտք է ըսել որ ձեր լաթերն ալ մաքուր չեն բնաւ։ Սիրելի Դուքսս, տուած տեղեկութեանցս համար շնորհակալ մի ըլլաք ինծի. կատարելապէս կը վարձատրէ զիս այն հաճոյքը՝ զոր ձեզի կը պատճառեմ...

Ու սուր քրքիջով մը չնչակելով իր վերջին պարբերութիւնը, Թշնամական կինը յամրաբար դուրս ելաւ սենեակէն, յաղթական նայուածք մը ձգելէ յետոյ իր ջախջախուած թշնամիին վրայ։

Ռուվրէյ դուքսը, առանց բառ մը ըսելու, անհուն վիշտ արտայայտող իր աչքերը դէմքով կը նայէր Ֆիլիբ տը Լանժվիլի, որ չուտարոտ գլուխը ծռած էր։

Սիւզան, յուզուելէն դողդողուն՝ այս ողբերգական տեսարանին հանդէպ, մօրը գիրկին մէջ նետուած էր։

(Շարունակելի)